

**«БЕКІТІЛДІ»
Химия өнеркәсібі саласындағы
Кәсіптік біліктілік жөніндегі
салалық кеңестің
хаттамалық шешімі
2024 жылғы 27 маусымдағы**

**«ХИМИЯ ӨНЕРКӘСІБІ ЖӘНЕ РЕЗЕҢКЕ МЕН
ПЛАСТМАССА БҰЙЫМДАРЫН ӨНДІРУ»
саласының
САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІ**

Астана 2024

1. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ АТАУЫ:

«Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласының салалық біліктілік шеңбері.

2. САЛАЛЫҚ БІЛІКТІЛІК ШЕҢБЕРІНІҢ ПАСПОРТЫ:

(«химия өнеркәсібі және резеңке-пластмасса бұйымдарының өндірісі» саласының сипаттамасы, экономикалық қызмет түрі, СБШ әзірленген кәсіптік топтар мен кіші топтар)

Химия өнеркәсібі экономиканың стратегиялық маңызды сегменттерінің бірі болып табылады, өйткені химиялық өнімдер өңдеуші өнеркәсіптің барлық салаларында, сондай-ақ ауыл шаруашылығында, құрылыста, энергетикада және көлікте қолданылады, олардың түпкілікті өнімді өндіру мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Химия өнеркәсібі өнеркәсіптің ең жоғары технологиялық салаларының бірі болып табылады және өнеркәсіптің барлық салаларымен өзара байланысты екенін айта кету керек. Шығарылатын негізгі өнім (хром және фосфор қосылыстары, минералды тыңайтқыштар, параксилол, твэльдер және т.б.) экспортқа бағдарланған. Қазақстан нарығының күрделі тауарларға (май қышқылдары, эфир майлары, жылтырататын құрамдар және т.б.) қажеттілігі көп жағдайда әлі де импорттық жеткізілімдер есебінен жабылады.

Саланың негізгі оқиғалары: Атырау облысында полипропилен өндіретін газ-химия кешені, Жамбыл облысында минералды тыңайтқыштар өндіру қуатын кеңейту және Павлодар облысында эпоксидті компаунд өндірісі сияқты ірі инвестициялық жобаларының құрылысы аяқталғанын атап өткен жөн.

Қарағанды облысында ТМД-да қуаттылығы 1000 тонна белсендірілген көмір өндіретін жалғыз зауыт іске қосылды. Шикізат көзі ERG құрамына кіретін «Шұбаркөл көмір» компаниясының кокс-химия цехы болып табылады. Осы өнім ҚР-ға импортталды. Белсендірілген көмір гидрометаллургия, мұнай-газ өндіру, химия, тамақ өнеркәсібі және т. б. салаларда су дайындау үшін қолданылады (суды диоксиндер мен ксенобиотиктерден тазарту, көмірсулар).

Батыс Қазақстан облысының Ақсай қаласында Қазақстанда алғашқы «жасыл» сутегі молекуласы өндірілді. Green Spark компаниясы Қазақстан аумағында суды электролиздеу арқылы сутегі өндіру саласында ізашар болды. Осы әдіс ең экологиялық таза болып саналады, өйткені өндіріс процесінде атмосфераға көмірқышқыл газы мен жаһандық жылынуға әсер ететін басқа парниктік газдар шығарылмайды. «Жасыл» сутегі өндірісі көптеген мақсаттарда, соның ішінде көміртекті бейтараптық мақсатына жетуде перспективалы бағытқа ие. Бүгінгі таңда жоба аясында «Инжиниринг» ҚМГ мен «Green Spark Limited» ЖШС арасында Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қойылды.

Арнайы экономикалық аймақтар (АЭА) химия саласы кәсіпорындарының өндірісі үшін тартымды болып келеді. «Астана – жаңа қала» АЭА аумағында «Астана ЖМК зауыты» ЖШС қуаттылығы жылына

5000 тоннадан астам өнім шығаратын жаңа лак-бояу зауытын іске қосты. Кәсіпорын металл, бетон және темірбетон конструкцияларын коррозиядан және оттың әсерінен қорғауға арналған бояу материалдарын шығарады. «Павлодар» АЭА аумағында «Қазмұнайхим» ЖШС қоспалар, реагенттер және басқа да аз тоннажды химия өндірісі іске қосылды. Зауыт мұнай өнеркәсібі кәсіпорындары үшін жылына 30 мың тоннаға дейін реагенттер мен қоспалар өндіруді жоспарлап отыр.

Солтүстік Қазақстан (Тайынша қ.) «Biooperations» ЖШС қуаттылығы жылына 20 мың тонна сұйытылған көмірқышқыл газын шығаратын цехты іске қосу арқылы өз өндірісін кеңейтті. 40 жаңа жұмыс орны құрылды. Көміртек диоксиді тамақ өнеркәсібінде, металл өңдеуде, қорғаныс және өрт сөндіру өндірісінде және химия өнеркәсібінде кеңінен қолданылады. Осы кәсіпорын биоэтанол, бидай глютені, крахмал, ұн және мал азығын өндіруге маманданған.

2022 жылдың басында Қазақстан мен Ресей Федерациясы үкіметтері арасында Жамбыл облысындағы минералды тыңайтқыштар зауытын салу және пайдалану жобасы бойынша келісімді ратификациялау туралы заңға қол қойылды. Жоба екі кезеңнен тұрады. Ресейлік «Еврохим» компаниясы іске асыратын жобаның бірінші кезеңі аяқталды — жылына 660 мың тонна фосфорит өндіретін тау-кен кешені пайдалануға берілді. Екінші кезең өндірістік қуаты жылына кемінде 1 млн тонна өнім болатын минералды тыңайтқыштар мен индустриялық өнімдерді өндіру жөніндегі кешен салуды көздейді.

Бұдан басқа, «Қазфосфат» ЖШС-де компанияны қайта ұйымдастыру жүргізілді, нәтижесінде 2023 жылғы 1 маусымнан бастап жекелеген өндірістік объектілер «ҚДФЗ» ЖШС-нің дербес кәсіпорнына бөлінді.

Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру, бұл полимерлі және резеңке шикізатты қайта өңдеуге негізделген күрделі және жоғары технологиялық процесс. Осы сала қызмет көрсету саласы үшін, сондай-ақ негізінен құрылыс, ауыл шаруашылығы, ұзақ мерзімді тұтыну тауарлары, автомобильдер мен электроника салаларын қамтитын өңдеу өнеркәсібі үшін буып-түю материалдары сияқты өнімдердің өте маңызды жеткізушісі болып табылады. Резеңке және пластмасса бұйымдары өндірісіне тән ерекшелігі - кең ассортимент және алуан түрлілік.

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуішіне (бұдан әрі – ЭҚЖЖ) сәйкес химия өнеркәсібі және өнеркәсіптің құрамдас бөлігі ретінде резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру 2 кіші саладан тұрады:

- 20 «Химия өнеркәсібі өнімдерін өндіру»;
- 22 «Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру»;

Әрбір кіші сала келесі өндірістерді қамтиды:

ЭҚЖЖ 20 – Химия өнеркәсібі өнімдерін өндіру. Осы бөлім химиялық өнімдерді алу үшін химиялық процестерді қолдана отырып, органикалық және

бейорганикалық шикізатты өңдеуді қамтиды. Бұл бөлім бірінші өнеркәсіптік топқа жататын негізгі химиялық заттарды өндіруге бөлінеді, оған аралық өндіріс және басқа кластарға жататын негізгі химиялық заттарды одан әрі өңдеу арқылы алынған дайын өнім кіреді.

ЭҚЖЖ 22 – Бұл бөлімге резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру кіреді.

Осы бөлім өндіріс процесінде өңделмеген шикізатты қолданумен сипатталады. Алайда, бұл резеңке мен пластмассада жасалған бұйымдардың барлық түрлерін өндіру осы бөлімде жіктеледі дегенді білдірмейді.

3. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

(СБШ негізгі пайымы, мақсаттары мен міндеттері)

Осы СБШ Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 14 қыркүйектегі бұйрығымен бекітілген Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидаларында айқындалған құрылымды ескере отырып, қайта бекіту мақсатында өзектендірілді, 384 және 12 бөлімнен тұрады.

СБШ міндеті экономика талап ететін біліктілік нарығын дамыту мүмкіндігі болып табылады.

СБШ мақсаты – салада танылатын біліктілік деңгейлерінің құрылымдық сипаттамасын, экономиканың перспективаларын, басымдықтарын және саланы дамыту стратегиясын ескере отырып, ҰБК негізінде қолданыстағы біліктіліктерге қойылатын талаптарды тұжырымдау, сондай-ақ салааралық құзыреттер мен сабақтас кәсіп түрлерін (біліктіліктерді) көрсете отырып, біліктілік деңгейлері бойынша кәсіптерді (кәсіп карточкаларын) картаға түсіру.

СБШ миссиясы – экономикаға сұранысқа ие біліктіліктер нарығын дамытудың салалық стратегиясын, еңбек нарығы мен білім беру қызметтері нарығының сипаттамаларын, машина жасау саласында кадрлар даярлау жүйесін қалыптастыруда тәуелсіз, ашық және объективті тәсілді қамтамасыз ету, оның ішінде нақты біліктілік алу, біліктілік деңгейін арттыру, біліктілікті растау арқылы ерекшеліктерді дамытудың әртүрлі траекторияларын жоспарлау.

СБШ пайымы – адами ресурстарды басқару құралы ретінде біліктілікті қолдану көлемін, еңбек көші-қонын, кәсіби даму траекториясын жоспарлау және дамыту жүйесін үнемі жетілдіру.

СБШ міндеті кейіннен кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін машина жасау саласының қолданылатын және перспективалық технологияларын ескере отырып, қызметкерлердің функционалдық мінез-құлқына, іскерлігіне, дағдылары мен біліміне қойылатын талаптарды айқындау болып табылады.

Осы зерттеуде ұлттық статистика негізінде «Машина жасау» саласының экономикалық көрсеткіштерін талдау, жаңа технологияларды сипаттау, кәсіптік-біліктілік бөлінісінде сала құрылымын талдау ұсынылды.

Сондай-ақ, ҚР Ұлттық кәсіптер жіктеуіші (ҰКЖ) және ҚР

Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші (ЭҚЖЖ) бойынша сала шекараларын айқындау орындалды, «Машина жасау» саласы кәсіптерінің ЭҚЖЖ-дан тиісті экономикалық қызмет түрімен қиылысы жасалды.

Жұмыстың нәтижесі «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласы бойынша СБШ жобасы болып табылады, онда саланың кәсіптері, ҰБК-мен келісілген біліктілік деңгейлері және білімдерден, біліктерден және құзыреттерден тұратын дескрипторлар көрсетіледі.

4. «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» САЛАСЫНЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ

(кәсіптік қызметтің түрін/кіші түрін және кәсіптік қызметтің түрін/кіші түрін кәсіптік қызметтің басқа түрлерімен/кіші түрлерімен бес бөлім бойынша өзара байланысын сипаттау)

Қазақстанда біліктілік деңгейі бойынша жұмыс орындарын бағалау үшін 12 мыңға жуық түрлі кәсіптер мен лауазымдарды жинақтайтын ҰКЖ пайдаланылады. ҰКЖ кәсіп түрін жіктеуге мүмкіндік береді және жұмыс орындарының күрделілік дәрежесі туралы олар үшін қажетті дағдылар деңгейіне сәйкес түсінік береді.

ҰКЖ 2008 (МСКЗ-08) – International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) Халықаралық стандартты кәсіптер жіктеуішімен үйлестірілген. ХСКЖ-08, ҰКЖ 01-2017, ЭҚЖЖ бөлінісінде толық ақпарат «3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасында» келтірілген.

ҰКЖ-да әр кәсіпке бес деңгейлі жіктеу жүйесі (негізгі топтар, кіші топтар, шағын топтар, бастауыш топтар, кәсіп топтары) болып табылатын жеке код беріледі.

Еңбек нарығындағы нақты атауда «кәсіп топтарына» кіретін кәсіптер болуы мүмкін, ол үшін ҰКЖ кодтаудың бес деңгейлі жүйесі соңғы үш белгісі бар (XXXX-X-XXX) алтыншы деңгеймен толықтырылады.

Барлық кәсіптер шартты түрде 9 негізгі топқа бөлінеді, мұнда 1-2 топқа жоғары дағдылар, 3-8 – орташа, 9 топ - төмен дағдылар кіреді.

Экономикалық қызмет түрлерінің номенклатурасынан (5 таңбалы) қызмет түрлері бойынша ҰКЖ-дан кәсіптер (лауазымдар) номенклатура бойынша кәсіп топтарын және тиісінше кәсіптік стандарттар топтарын көрсетеді.

Төменде кестеде берілген кодтары бар ҰКЖ деңгейлері, сондай-ақ кәсіптік стандарттарды әзірлеу кезінде қолданылатын кәсіптердің нақты атаулары көрсетілген.

4.1. Химия өнеркәсібіндегі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндірудегі экономикалық қызмет түрлерінің кіші сыныптарының сипаттамасы

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
20 Химия өнеркәсібі өнімдерін өндіру	20.1 Негізгі химиялық заттарды, тыңайтқыштар мен азот қосылыстарын, пластмассалар мен синтетикалық каучуктарды бастапқы нысандарда өндіру	20.11 Өнеркәсіптік газдар өндірісі	20.11.0 Өнеркәсіптік газдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - өнеркәсіптік және медициналық мақсаттар үшін сұйытылған немесе сығылған бейорганикалық газдарды өндіру: элементті газдар, сұйық немесе сығылған ауа, салқындатқыш булар, өнеркәсіптік газдар қоспалары, көмірқышқыл газы сияқты инертті газдар, қорғаныс газдары Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - метан, этан, бутан немесе пропан сияқты газдарды өндіру, - мұнай өңдеу кезінде этан, бутан немесе пропан сияқты жанғыш газдарды өндіру, - көмірден, қалдықтардан және т. б. газ тәрізді отын өндіру.
		20.12 Бояғыштар мен пигменттер өндірісі	20.12.0 Бояғыштар мен пигменттер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - негізгі нысанда немесе концентрат түрінде түрлі шикізаттан бояғыштар мен пигменттер өндіру Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - флуоресцентті заттар мен фосфорлар ретінде қолданылатын өнімдер өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - дайын бояғыштар мен пигменттер өндірісі.
		20.13 Өзге де негізгі бейорганикалық химиялық заттар өндірісі	20.13.0 Өзге де негізгі бейорганикалық химиялық заттар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - химиялық элементтер өндірісі (өнеркәсіптік газдар мен металдардан басқа) - азот қышқылынан басқа бейорганикалық қышқылдар өндірісі - аммиактан басқа сілтілер, сілтілер және басқа да бейорганикалық заттар өндірісі - басқа бейорганикалық қосылыстар өндірісі - темір колчеданның күйдірілуі - тазартылған су өндірісі - жылу бөлетін жинақтар мен олардың компоненттерін шығару - уран және торий кендерін байыту: уранды аффинаждау (уран концентраттарынан ядролық тазалық өнімдерін алу); уранды конверсиялау (фторлау).

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - өнеркәсіптік газдар өндірісі, - тыңайтқыштар мен құрамында азот бар қосылыстар өндірісі, - аммиак өндірісі, - аммоний хлориді өндірісі, - калий нитриттері мен нитраттарын өндіру, - аммоний карбонаттарын өндіру, - хош иісті тазартылған су өндірісі, - металдар өндірісі.
		20.14 Өзге де негізгі органикалық химиялық заттар өндірісі	20.14.1 Илік заттар өндірісі	
			20.14.2 Биоэтанол өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - алкоголь мен эфир өндіру үшін қант қамысын, жүгеріні немесе сол сияқтыларды ашыту
			20.14.3 Көмірсутек шикізатынан ациклді және циклдік көмірсутектерді өндіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - ациклді, қаныққан және қанықпаған көмірсутектер өндірісі - циклдік, қаныққан және қанықпаған көмірсутектер өндірісі
			20.14.4 Көмірсутек шикізатынан қарапайым эфирлер өндіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - бутил эфирлерін өндіру - амил эфирлерін өндіру
			20.14.9 Басқа топтамаларға енгізілмеген өзге де негізгі органикалық химиялық заттар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - негізгі органикалық химиялық заттарды: ациклді және циклдік спирттерді; сірке қышқылын қоса алғанда, моно-және поликарбон қышқылдарын; альдегидтерді, кетондарды, хинондарды және құрамында екі және одан да көп оттегі бар топтары бар қосылыстарды қоса алғанда, құрамында оттегі бар функционалдық топтары бар өзге де қосылыстарды; синтетикалық глицеринді, аминдерді қоса алғанда, азотты-функционалдық органикалық қосылыстарды; басқа да органикалық қосылыстарды, соның ішінде ағашты айдау арқылы алынған өнімдер (мысалы, көмір) және т.б. - синтетикалық хош иісті өнімдер өндірісі

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				- көмір шайырын айдау Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - көмірсутек шикізатынан қарапайым эфирлер өндіру, - бастапқы формадағы пластмасса өндірісі, - бастапқы нысандарда синтетикалық каучук өндіру, - тазартылмаған глицерин өндірісі, - табиғи эфир майларын өндіру, - салицил және О-ацетилсалицил қышқылдарының өндірісі.
		20.15 Тыңайтқыштар мен құрамында азот бар қосылыстар өндірісі	20.15.1 Тыңайтқыштар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - тыңайтқыштар өндірісі: таза немесе аралас азот, фосфор немесе калий тыңайтқыштары; мочеви́на, тазартылмаған табиғи фосфаттар және тазартылмаған табиғи калий тұздары. Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - негізгі компоненті шымтезек болып табылатын өсімдіктерді өсіруге арналған топырақ өндірісі - табиғи топырақтан, құмнан, саздан және минералды тыңайтқыштардан тұратын өсімдіктерді өсіруге арналған топырақ өндірісі. Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - гуано өндіру, - пестицидтер сияқты агрохимиялық өнімдерді өндіру,
			20.15.2 Құрамында азот бар қосылыстар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - құрамында азот бар қосылыстар өндірісі: азот қышқылдары мен азот сульфаты, аммиак, аммоний хлориді, аммоний карбонаты, нитрит және калий нитраты.
			20.16 Бастапқы нысандағы пластмасса өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - бастапқы нысандардағы пластмассалар өндірісі: фенолды және эпоксидті шайырлар; алкидті және полиэфирлі шайырлар мен полиэфирлер; силикондар; полимерлер
			20.16.1 Көмірсутек шикізатынан жасалған полимерлерден басқа бастапқы нысандардағы	

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
			пластмассалар өндірісі	(полимерлі иониттер)негізіндегі ион алмастырғыш шайырлар - целлюлозаны және оның химиялық туындыларын өңдеу Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - жасанды және синтетикалық талшықтарды, жіптер мен иірілген жіптерді өндіру, - пластмассадан жасалған бұйымдарды ұнтақтау
			20.16.2 Көмірсутек шикізатынан бастапқы нысандағы полимерлер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - бастапқы нысандардағы полимерлер өндірісі: полиэтилен, полипропилен, полистирол, поливинилхлорид, полиуретандар, поливинилацетат, полиакрилаттар, полиамидтер және т. б.
		20.17 Бастапқы нысандардағы синтетикалық каучук өндірісі	20.17.0 Бастапқы нысандардағы синтетикалық каучук өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - бастапқы нысандағы синтетикалық каучукты, сондай-ақ фактисті (резеңке қоспаларға арналған пластификатор) өндіру - синтетикалық және табиғи каучуктар мен каучук тәрізді шайырлардың қоспаларын өндіру (мысалы, балаттар)
	20.2 Пестицидтер және өзге де агрохимиялық өнімдер өндірісі	20.20 Пестицидтер мен өзге де агрохимиялық өнімдер өндірісі	20.20.0 Пестицидтер мен өзге де агрохимиялық өнімдер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - инсектицидтер, родентицидтер, фунгицидтер, гербицидтер, акарицидтер, молюстицидтер, биоцидтер өндірісі - өнуге қарсы құралдарды, өсімдіктердің өсуін реттегіштерді өндіру - дезинфекциялау құралдарын өндіру (ауыл шаруашылығы мақсаттары және өзге де пайдалану үшін) - басқа санаттарға енгізілмеген өзге де агрохимиялық өнімдерді өндіру Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - тыңайтқыштар мен құрамында азот бар қосылыстар өндірісі,

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
	20.3 Бояулар, лактар және ұқсас жабындар, типографиялық бояулар мен мастикалар өндірісі	20.30 Бояулар, лактар және ұқсас жабындар, типографиялық бояулар мен мастикалар өндірісі	20.30.1 Бояулар, лактар, эмальдар және оларға арналған минералды пигменттер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - бояулар, эмальдар және лактар өндірісі - дайын бояғыштар мен пигменттерді, глушительдер мен бояуларды өндіру - шыны тәрізді эмальдар мен глазурьлерді, ангобтарды және ұқсас өнімдерді өндіру - мастика өндірісі - праймерлер мен ұқсас отқа төзімді емес толтырғыштар мен бетті өңдеуге арналған құралдарды өндіру - типографиялық бояу өндірісі/ Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - бояғыштар мен пигменттер өндірісі, - сия және тушь өндірісі
			20.30.2 Бояулар мен лактардың дайын еріткіштері мен сұйылтқыштары өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - органикалық күрделі еріткіштер мен еріткіштерді, бояулар мен лактардың дайын еріткіштерін өндіру
	20.4 Жуғыш, тазалағыш, жылтыратқыш, парфюмерлік және косметикалық құралдар өндірісі	20.41 Сабын және жуғыш, тазалағыш және жылтыратқыш құралдар өндірісі	20.41.0 Сабын және жуғыш, тазалағыш және жылтыратқыш құралдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - органикалық беттік белсенді заттар өндірісі - жуғыш заттармен қапталған немесе сіндірілген қағаз, майлықтар және т. б. өндіру - глицерин өндірісі - косметикалық сабыннан басқа сабын өндірісі -беттік-белсенді құралдарды: қатты немесе сұйық түрдегі кір жуғыш ұнтақтарды және басқа да жуғыш заттарды, ыдыс жууға арналған құралдарды, матадан жасалған бұйымдарды жұмсартуға арналған құралдарды өндіру - тазалау және жылтырату құралдарын: ауа тазартқыштарды, жасанды балауыздар мен балауыз бұйымдарын, теріге, ағашқа арналған жылтырату құралдары мен кремдерді, шанақтарға, шыныға және металға арналған жылтырату құралдарын, тазартқыш пасталар мен

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				ұнтақтарды, соның ішінде қағазды, ұқсас құралдармен қапталған немесе сіңдірілген майлықтарды өндіру/ Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - белгілі бір химиялық құрамы бар өнімдер өндірісі, - мұнай өнімдерінен алынған глицерин өндірісі-косметикалық сабын өндірісі,
		20.42 Парфюмерлік және косметикалық заттар өндірісі	20.42.0 Парфюмерлік және косметикалық заттар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - парфюмерлік және косметикалық құралдар: парфюмерия мен дәретхана суы, косметикалық және макияж өнімдері, күннен қорғайтын және тотығу құралдары, маникюр мен педикюрге арналған құралдар, сусабындар, шашқа арналған лактар, шашты бұйралауға және түзетуге арналған құралдар, тіс пасталары, ұнтақтар және тіс протездеріне арналған бекіткіштерді қоса алғанда, ауыз қуысын күтуге арналған құралдар өндірісі, қырыну құралдары, соның ішінде қырыну және қырынудан кейін, дезодоранттар мен ванна тұздары, депиляцияға арналған құралдар/ - косметикалық сабын өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - табиғи эфир майларын өндіру және тазарту/
	20.5 Өзге де химиялық өнімдер өндірісі	20.51 Жарылғыш заттар өндірісі	20.51.1 Жарылғыш заттар мен өзге де пиротехникалық бұйымдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - жарылғыш заттарды лақтыру өндірісі - жарылғыш және пиротехникалық заттарды, соның ішінде жарғыштарды, детонаторларды, сигналдық зымырандарды және т. б. өндіру.
			20.51.2 Сіріңке өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - сіріңке өндірісі
		20.52 Желім өндірісі	20.52.0 Желім өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - желімдер мен дайын жабысқақ заттарды, соның ішінде резеңке

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				негізіндегі жабысқақ заттарды өндіру Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - желатин және оның негізінде өнім өндіру
		20.53 Эфир майларын өндіру	20.53.0 Эфир майларын өндіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - табиғи хош иісті өнімдерден сығындылар өндіру - шайырлы заттар өндірісі - парфюмерия немесе тамақ өнімдерін өндіруге арналған хош иісті қоспалар өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - синтетикалық хош иісті өнімдер өндірісі, - парфюмерлік және косметикалық құралдар өндірісі
		20.59 Басқа топтамаларға енгізілмеген өзге де химиялық өнімдер өндірісі	20.59.1 Фотоматериалдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - фотографиялық пластиналарды, фотопленкаларды, фотосуреттерді басып шығаруға арналған қағаздарды және фотосуреттерді әзірлеуге арналған өзге де материалдарды өндіру - фотографияда қолдануға арналған химиялық препараттар өндірісі
			20.59.2 Желатин өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - желатин және оның негізінде өнім өндіру
			20.59.3 Тоқыма бұйымдарын әрлеуде қолданылатын материалдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - тоқыма бұйымдары мен былғарыны әрлеу үшін қолданылатын заттар мен препараттар өндірісі
			20.59.4 Техникалық көміртекті (күйе), көміртекті нанотүтікшелерді, наноталшықтарды және басқа да көміртекті наноматериалдарды өндіру	
			20.59.9 Басқа химиялық өнімдер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді:

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				- басқа топтамаларға енгізілмеген әртүрлі химиялық өнімдерді: пептондар мен олардың туындыларын, өзге де ақуыз қосылыстарын және олардың туындыларын; химиялық түрлендірілген майлар мен майларды; жұмсақ дәнекерлеуде, қатты дәнекерлеуде немесе дәнекерлеуде қолданылатын ұнтақтар мен пасталарды; металды оюда қолданылатын заттарды; цемент дайындауға арналған дайын қоспаларды; белсендірілген қоспаларды өндіру вулканизациялаудың дайын үдеткіштері, катализаторлар және өнеркәсіптік мақсаттағы өзге де химиялық өнімдер; антидетонаторлар, антифриздер; гидравликалық берілістердің жұмыс сұйықтықтары; диагностикалық құрамдар немесе зертханалық реагенттер Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - сия және тушь өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - белгілі бір химиялық құрамы бар өнімдер өндірісі, - тазартылған су өндірісі, - басқа да негізгі органикалық химиялық заттарды өндіру, - типографиялық бояу өндірісі, - асфальт негізіндегі байланыстырғыш заттар өндірісі.
	20.6 Жасанды және синтетикалық талшықтар өндірісі	20.60 Жасанды және синтетикалық талшықтар өндірісі	20.60.0 Жасанды және синтетикалық талшықтар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - синтетикалық немесе жасанды талшықтардан жасалған турникет өндірісі - кардо түту, таракпен тарау процестерінен немесе иіруге дайындықтың басқа да процестерінен өтпеген синтетикалық немесе жасанды штапель талшықтарын өндіру

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				- жоғары беріктігі бар иірілген жіпті қоса алғанда, синтетикалық немесе жасанды иірімжіп өндіру - синтетикалық немесе жасанды монофиламенттер немесе жолақтар өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - синтетикалық немесе жасанды талшықтарды иіру, - жасанды штапельді иірімжіп өндірісі
22 Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру	22.1 Резеңке бұйымдар өндірісі	22.11 Резеңке шиналар, доңғалақ қаптары мен камералар өндірісі; резеңке шиналар мен доңғалақ қаптарын қалпына келтіру	22.11.1 Резеңке шиналар, доңғалақ тыстары және камералар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - көлік құралдарына, жабдыққа, жылжымалы техникаға, әуе кемелеріне, ойыншықтарға, жиһазға және т. б. арналған резеңкеден жасалған шиналар мен доңғалақ тыстарының өндірісі: пневматикалық шиналар, тұтас шиналар немесе резеңкеленген жиегі бар шиналар - шина камераларын өндіру - бір-бірін алмастыратын протекторларды, шиналарға арналған жиек таспаларын, шиналарды қалпына келтіруге арналған дайындамаларды және т. б. өндіру. Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - шиналарға арналған камераларды жөндеуге арналған материалдар өндірісі
			22.11.2 Резеңке шиналар мен доңғалақ тыстарын қалпына келтіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - протекторды қалпына келтіру және шиналар мен доңғалақ тыстарын күрделі жөндеу Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - шиналарды, доңғалақ тыстары мен камераларды жөндеу, орнату немесе ауыстыру
		22.19 Өзге де резеңке бұйымдар өндірісі	22.19.1 Резеңке техникалық бұйымдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - табиғи немесе синтетикалық резеңкеден, вулканизацияланбаған, вулканизацияланбаған резеңкеден немесе беріктігі

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				жоғары резеңкеден жасалған өзге де бұйымдар: резеңке баспа қалыптарынан, табақтардан, төсемдерден, өзектерден, контур бойымен сызылған фигуралардан; құбырлардан, шлангілерден және жеңдерден; резеңке конвейерлік таспалардан немесе жетек белдіктерінен; резеңкеден жасалған киім заттарынан (тұтас не желімделген, тігіссіз); резеңке табандар мен аяқ киімнің өзге де резеңке бөліктері; резеңке жіптер мен шнурлар; резеңкеленген иірілген жіптер мен маталар; резеңке сақиналар, фитингтер мен төсемдер; резеңке роликті жабындар; үрлемелі резеңке матрастар, үрлемелі шарлар, - резеңкеден жасалған щеткалар мен қылқаламдар өндірісі - қатты резеңкеден түтік кесінділерін өндіру - қатты резеңкеден тарақтар мен тарақтарды, шаш қыстырғыштарын, бұйралағыштарды және т. б. өндіру. Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - жөндеуге арналған резеңке материалдар өндірісі - резеңке негізгі компонент болып табылатын резеңкеге малынған, қапталған немесе ламинатталған маталар өндірісі - су төсектеріне арналған резеңке матрацтар өндірісі, - жүзу қалпақшалары мен резеңкеден жасалған алжапқыштар өндірісі - су астында жүзуге арналған резеңке су костюмдері мен гидрокостюмдер өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - шиналарға арналған резеңке мата өндірісі, - серпімді матадан жасалған киім өндірісі,

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				- резеңке аяқ киім өндірісі, - резеңке негізде желім және желім заттарын өндіру, - протекторларды қалпына келтіруге арналған дайындамалар өндірісі, - үрлемелі салдар мен қайықтар өндірісі, - кеукеті резеңкеден жасалған қапталмаған матрацтар өндірісі, - киімнен басқа резеңкеден жасалған спорттық мүкәммал өндірісі, - резеңке ойындар мен ойыншықтар өндірісі (соның ішінде балалар бассейндері, үрлемелі балалар резеңке қайықтары, жануарлар түріндегі үрлемелі жүзу шеңберлері, шарлар және т. б.), - резеңкені қайта пайдалану,
			22.19.2 Резеңке санитарлық-гигиеналық және медициналық бұйымдар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: -резеңке санитарлық-гигиеналық бұйымдар өндірісі: - презервативтер, емізік, жылыту жастықшалары және т. б. - резеңкеден жасалған интимдік бұйымдар өндірісі
	22.2 Пластмасса бұйымдарын өндіру	22.21 Пластмасса плиталар, табактар, құбырлар және профильдер өндірісі	22.21.0 Пластмасса плиталар, табактар, құбырлар және профильдер өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - пластмассада жасалған жартылай фабрикаттар өндірісі: - пластмасса плиталар, парақтар, блоктар, пленкалар, фольга, жолақтар (өздігінен жабысатын немесе жабыспайтын) - пластмассада жасалған дайын бұйымдар: пластмасса құбырлар, шлангілер мен жеңдер; шлангілер мен жеңдерге арналған фитингтер өндірісі - целлофан пленкасын немесе парақтарын өндіру Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - бастапқы формадағы пластмасса өндірісі, - синтетикалық немесе табиғи резеңкеден жасалған бұйымдар өндірісі,

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
		22.22 Тауарларға арналған пластик қаптамалар өндірісі	22.22.0 Тауарларға арналған пластик қаптамалар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - тауарларды орауға арналған пластмасса бұйымдарын өндіру: пластик пакеттер, қаптар, контейнерлер, қораптар, жәшіктер, Құтылар, бөтелкелер және т. б. Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - пластмассадан жасалған чехолдар мен сөмкелер өндірісі,
		22.23 Құрылыс пластмасса бұйымдарын өндіру	22.23.1 Құрылыста пайдаланылатын пластмасса бұйымдарын өндіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - құрылыста қолданылатын пластмасса бұйымдарын өндіру: пластмасса есік жапқыштары мен қораптар, терезелер мен терезе қораптары, рамалар, жапқыштар, жалюздер, плинтустар, бактар мен резервуарлар, едендерге, қабырғалар мен төбелерге арналған орамдар, плиткалар, пластиналар немесе өзге де нысандар түріндегі пластмасса жабындар, ванналар сияқты пластмасса санитарлық-гигиеналық бұйымдар, душ кабиналары, раковиналар, дәретханалар, жуу цистерналары және т. б. - жасанды тас өндірісі
			22.23.2 Линолеум және еденге арналған өзге де серпімді жабындар өндірісі	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - винил, линолеум және т. б. сияқты серпімді жабындарды өндіру.
		22.29 Өзге де пластмасса бұйымдарын өндіру	22.29.0 Өзге де пластмасса бұйымдарын өндіру	Бұл кіші сыныпқа мыналар кіреді: - пластмассадан жасалған асхана, ас үй және дәретхана керек-жарақтарын өндіру - пластмассадан жасалған түрлі бұйымдар: пластмасса бас киімдер, оқшаулағыш арматура, жарықтандыру арматурасының бөлшектері, кеңсе немесе мектеп керек-жарақтары, киім заттары (жіксіз, бірақ тігілмеген), жиһазға арналған фурнитуралар, мүсіншелер, жетек белдіктері мен

ЭҚЖЖ (ҚР 03-2007)				
Кәсіптік кіші топ (бөлім)	Шағын топ (топ)	Бастауыш топ (сынып)	Бастауыш топ (сынып)	Кіші сыныптардың сипаттамасы
С секциясы – Өңдеу өнеркәсібі				
				конвейер ленталары, жабысқақ лента, аяқ киімнің пластмасса бөліктері, портсигарлар, тарақтар мен бұйралағыштар, басқа топтамаларға енгізілмеген пластмассадан жасалған өзге де ұсақ бұйымдар өндірісі Бұл кіші сыныпқа мыналар кірмейді: - пластикалық жол керек-жарақтарын өндіру, - пластмассадан жасалған аяқ киім өндірісі, - пластикалық жиһаз өндірісі, - пластмассадан жасалған қапталмаған матрацтар өндірісі, - пластикалық спорттық жабдықтар өндірісі, - пластикалық ойындар мен ойыншықтар өндірісі, - пластикалық медициналық және стоматологиялық керек-жарақтар өндірісі, - пластикалық офтальмологиялық бұйымдар өндірісі, - пластикалық дулыға және басқа да қорғаныс құралдарын өндіру,

Төменде кестелік нысанда ҰКЖ және ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің басқа түрлерімен/кіші түрлерімен кәсіптік қызмет түрінің/кіші түрінің бес бөлім бойынша өзара байланысы келтірілген, мұнда ЭҚЖЖ әрбір тобы үшін ҰКЖ-дан кәсіптер таңдалады және қызмет түрлері мен кәсіптер бойынша біріктіріледі (кәсіптік стандарттарды әзірлеу кезінде пайдаланылады).

4.2. Процестерді бес бағыт бойынша бөлу

ҰБК деңгейлері	Химия және резеңке-техникалық бұйымдар өндірісі саласының салалық біліктілік шеңбері
8	1-бөлім. Басқару процестері
7	Жалпы басшылық, негізгі өндірісті басқару, инициализация және жоспарлау, персоналды басқару, өндіріске техникалық қызмет көрсету функциялары, экономикалық, қаржылық шаруашылық функциялары, кадрларды даярлау, еңбек және басқару.

ҰБК деңгейлері	Химия және резеңке-техникалық бұйымдар өндірісі саласының салалық біліктілік шеңбері		
6	3-бөлім. Өндірістік процесті дайындау: өнімдер мен технологияларды әзірлеу және жетілдіру; жабдықтарды, технологиялық процестерді және өндірістің басқа элементтерін стандарттау және қалыпқа келтіру; өндірісті ұйымдастыруды жетілдіру; жобалау және құжаттау; ұйымдастыру және бақылау; процестердің орындалуын реттеу; материалдық-техникалық жабдықтау.	2-бөлім. Негізгі өндірістік процестер: процестердің орындалуын реттеу; материалдық-техникалық жабдықтау.	4-бөлім. Өндірістік процестерден кейін: сату, құжаттау.
5			
4			
3	5-бөлім. Көмекші процестер: өнімнің жұмысын бақылау функциясы, жабдықты, құралдарды қалпына келтіру, жөндеу қызметі, бағдарламалық жасақтаманы орнату.		

4.3. ЭҚЖЖ және ҰКЖ номенклатурасының химиялық өндірістегі және резеңке-техникалық бұйымдар өндірісіндегі өзара байланысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
20.11.0 Өнеркәсіптік газдар өндірісі 20.12.0 Бояғыштар мен пигменттер өндірісі 20.13.0 Өзге де негізгі бейорганикалық химиялық заттар өндірісі 20.14.1 Илік заттар өндірісі 20.14.2 Биоэтанол өндірісі 20.14.3 Көмірсутек шикізатынан ациклді және циклдік көмірсутектерді өндіру 20.14.4 Көмірсутек шикізатынан қарапайым эфирлер өндіру 20.14.9 Басқа топтамаларға енгізілмеген өзге де негізгі органикалық химиялық заттар өндірісі 20.15.1 Тыңайтқыштар өндірісі 20.15.2 Құрамында азот бар қосылыстар өндірісі 20.16.1 Көмірсутек шикізатынан жасалған полимерлерден басқа бастапқы нысандардағы пластмассалар өндірісі 20.16.2 Көмірсутек шикізатынан бастапқы	1210-0 Мекемелердің, ұйымдар мен кәсіпорындардың бірінші басшылары	1210-0-002 Бас директор 1210-0-023 Комбинат директоры (бастығы) 1210-0-028 Кәсіпорынның директоры (бастығы, басқарушысы) 1210-0-035 Зауыт директоры 1210-0-044 Бірлестік, кәсіпорын директоры
	1233-0 Ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер жөніндегі функционалдық басшылар (басқарушылар)	1233-0-001 Бас конструктор (ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер бойынша) 1233-0-002 Бас ғылыми қызметкер 1233-0-006 Зертхана меңгерушісі (ғылыми-зерттеу) 1233-0-007 Ғылыми-зерттеу зертханасының меңгерушісі 1233-0-008 Бөлім меңгерушісі (ғылыми-техникалық даму) 1233-0-009 Сектор меңгерушісі (ғылыми-техникалық даму) 1233-0-010 (Ғылыми-техникалық даму) бөлімінің бастығы (меңгерушісі) 1233-0-017 техникалық директор (ғылыми зерттеулер мен әзірлемелер бойынша)
	1321-0 Мамандандырылған өндірістік (өңдеуші) бөлімшелердің басшылары (басқарушылары)	1321-0-002 Бас инженер-нұсқаушы (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-003 Бас инспектор (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-014 Бас технолог (өңдеу өнеркәсібі)

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
нысандағы полимерлер өндірісі 20.17.0 Бастапқы нысандардағы синтетикалық каучук өндірісі 20.20.0 Пестицидтер мен өзге де агрохимиялық өнімдер өндірісі 20.30.1 Бояулар, лактар, эмальдар және оларға арналған минералды пигменттер өндірісі 20.30.2 Бояулар мен лактардың дайын еріткіштері мен сұйылтқыштары өндірісі 20.41.0 Сабын және жуғыш, тазалағыш және жылтыратқыш құралдар өндірісі 20.42.0 Парфюмерлік және косметикалық заттар өндірісі 20.51.1 Жарылғыш заттар мен өзге де пиротехникалық бұйымдар өндірісі 20.51.2 Сіріңке өндірісі 20.52.0 Желім өндірісі 20.53.0 Эфир майларын өндіру 20.59.1 Фотоматериалдар өндірісі 20.59.2 Желатин өндірісі 20.59.3 Тоқыма бұйымдарын әрлеуде қолданылатын материалдар өндірісі 20.59.4 Техникалық көміртекті (күйе), көміртекті нанотүтікшелерді, наноталшықтарды және басқа да көміртекті наноматериалдарды өндіру 20.59.9 Басқа химиялық өнімдер өндірісі 20.60.0 Жасанды және синтетикалық талшықтар өндірісі 22.11.1 Резеңке шиналар, доңғалақ тыстары және камералар өндірісі 22.11.2 Резеңке шиналар мен доңғалақ тыстарын қалпына келтіру 22.19.1 Резеңке техникалық бұйымдар өндірісі 22.19.2 Резеңке санитарлық-гигиеналық және медициналық бұйымдар өндірісі	1329-1 Мамандандырылған өндірістік бөлімшелердің (техникалық және инженерлік) басшылары (басқарушылары)	1321-0-016 Өндіріс жөніндегі директор (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-017 Топ меңгерушісі (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-018 Зертхана меңгерушісі (өңдеу өнеркәсібі) 1321-0-026 Өндірістік зертхана бастығы (меңгерушісі) (өңдеу өнеркәсібі)
	1329-9 Мамандандырылған өндірістік, өндіру, құрылыс, жабдықтау және көлік бөлімшелерінің басқа басшылары (басқарушылары), н.в.д.г	1329-1-002 Бас инженер (басқа салаларда) 1329-1-006 Бас техникалық басшы 1329-1-008 Зертхана меңгерушісі (басқа салаларда) 1329-1-010 Бөлімше меңгерушісі (басқа салаларда) 1329-1-011 Бөлім меңгерушісі (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-022 Топ бастығы (басқа салаларда) 1329-1-028 Бөлім бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-029 Бөлімше бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-043 Басқарма бастығы (басқа салаларда мамандандырылған) 1329-1-044 Орталық бастығы (басқа салаларда) 1329-1-045 Цех бастығы (басқа салаларда) 1329-1-050 Топ жетекшісі (басқа салаларда мамандандырылған)
	2113-0 Химиктер	2113-0-001 Зертханашы-зерттеуші (химия саласында) 2113-0-002 Ғылыми қызметкер (химия саласында) 2113-0-004 Химик (жалпы бейін) 2113-0-005 Сапаны бақылау химигі 2113-0-006 Бояғыш заттар жөніндегі химик 2113-0-007 Лактар мен бояулар жөніндегі химик 2113-0-008 Шыны өндірісінің химигі 2113-0-010 Химик, зертханалық 2113-0-012 Химик, жуғыш заттар 2113-0-013 Химик, мұнай 2113-0-014 Химик, пластмасса 2113-0-015 Химик, полимерлер 2113-0-016 Химик, өнеркәсіптік 2113-0-017 Химик, резеңке

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
22.21.0 Пластмасса плиталар, табактар, құбырлар және профильдер өндірісі 22.22.0 Тауарларға арналған пластик қаптамалар өндірісі 22.23.1 Құрылыста пайдаланылатын пластмасса бұйымдарын өндіру 22.23.2 Линолеум және еденге арналған өзге де серпімді жабындар өндірісі 22.29.0 Өзге де пластмасса бұйымдарын өндіру		2113-0-019 Химик, ядролық 2113-0-020 Химик-талдаушы 2113-0-022 Химик-бейорганик 2113-0-023 Химик-органик
	2141-1 Инженер-технологтар (жалпы бейін)	2141-1-001 Өндірістегі инженер 2141-1-002 Өндірісті дайындау жөніндегі инженер 2141-1-004 Зерттеуші инженер (жалпы бейін) 2141-1-005 Инженер-технолог (жалпы бейін)
	2141-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженерлер	2141-2-001 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі инженерлер 2141-2-002 Өндірісті басқаруды ұйымдастыру жөніндегі инженер 2141-2-003 Инженер-бақылаушы (жалпы бейін) 2141-2-004 Өндірістік-техникалық мәселелер жөніндегі маман
	2141-3 Автоматтандыру инженерлері	2141-3-001 Автоматтандыру инженерлері
	2141-4 Сапаны бақылау инженерлері	2141-4-002 Сапа инженері 2141-4-004 Сапаны бақылау инженері
	2141-9 Басқа өндірістік инженерлер, оның ішінде өнім бойынша, н.в.д.г.	2141-9-003 Технологиялық жабдықты жөндеу және қызмет көрсету жөніндегі инженер
	2145-1 Инженер-химиктер (жалпы бейін)	2145-1-001 Инженер зертханашы, химия 2145-1-002 Инженер-химик 2145-1-003 Әзірлеуші-инженер-химик 2145-1-005 Технолог, химия
	2145-2 Инженер-химиктер (мұнай және газ)	2145-2-001 Жанар-жағармай материалдары жөніндегі инженер 2145-2-002 Мұнай өңдеу инженері 2145-2-003 Технологиялық қондырғылар жөніндегі инженер 2145-2-004 Мұнай-химия инженері 2145-2-005 Инженер-химик (мұнай және газ) 2145-2-006 Инженер-химик-технолог 2145-2-007 Химия бойынша ғылыми қызметкер 2145-2-008 Технолог, синтетикалық материалдар 2145-2-009 Технолог, отын
	2145-3 Инженер-химиктер (мұнай-химия және химия)	2145-3-001 Мұнай-химия өнімдерінің инженері 2145-3-002 Мұнай-химия және көмір химиясы саласындағы зерттеуші инженер 2145-3-003 Инженер-химик, мұнай-химия өнімдері
	2145-9 Басқа инженер-химиктер, н.в.д.г.	2145-9-001 Пленканы сынау және өңдеу инженері

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		2145-9-002 Химиялық талдау әдісі бойынша инженер 2145-9-004 Макромолекулалық қосылыстар технологиясы саласындағы инженер-зерттеуші 2145-9-005 Бейорганикалық заттар технологиясы саласындағы инженер-зерттеуші 2145-9-006 Органикалық заттар технологиясы саласындағы инженер-зерттеуші
	2149-3 Өнеркәсіптік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженерлер	2149-3-003 Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі инженер 2149-3-004 Теңізде мұнай мен мұнай өнімдерінің апатты төгілуіне қарсы күрес жөніндегі инженер 2149-3-005 Азаматтық қорғаныс, жұмылдыру жұмысы және өрт қауіпсіздігі жөніндегі инженер 2149-3-007 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік инженері 2149-3-010 Өрт қауіпсіздігі инженері 2149-3-011 Өнеркәсіптік қауіпсіздік инженері 2149-3-013 Қауіпсіздік техникасы жөніндегі инженер 2149-3-021 Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы жөніндегі маман
	3101-1 Өнеркәсіптегі және өндірістегі инженерлердің көмекшілері	3101-1-002 Инженер-технолог көмекшісі
	3101-5 Инженер-химиктердің көмекшілері	3101-5-001 Инженер-химик көмекшісі
	3112-1 Техник-технологтар (жалпы бейін)	3112-1-002 Техник (жалпы бейін) 3112-1-003 Өндірісті дайындау жөніндегі техник 3112-1-004 Жұмыс көлемін жасау жөніндегі техник 3112-1-005 Техник-технолог (жалпы бейін)
	3112-2 Өндірісті ұйымдастыру жөніндегі техниктер	3112-2-001 Баптау және сынау жөніндегі техник
	3112-3 Автоматтандыру жөніндегі техниктер	3112-3-001 Өндірістік процестерді автоматтандыру жөніндегі техник
	3112-4 Сапаны бақылау жөніндегі техниктер	3112-4-001 Сапаны бақылау қызметінің технигі
	3116-1 Химиялық өндіріс техниктері (жалпы бейін)	3116-1-001 Химиялық өндіріс жабдықтарын баптау және сынау жөніндегі техник 3116-1-002 Химиялық технологияларды жобалау жөніндегі техник 3116-1-003 Химиялық технология жөніндегі техник 3116-1-004 Электрохимиялық қорғау

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		технигі 3116-1-005 Техник-биохимик 3116-1-006 Техник-зертханашы, химиялық өндіріс
	3116-2 Химиялық өндіріс техниктері (мұнай және газ, мұнай химиясы және мұнай өңдеу)	3116-2-001 Техник-химик (мұнай және газ) 3116-2-002 Мұнай тазарту технигі
	7122-0 Еден төсеушілер және тақташылар	7122-0-005 Синтетикалық материалдармен әрлеуші 7122-0-017 Линолеум төсеуші жұмысшы
	8100-0 Өндірістік стационалық жабдық операторларының үстінен қарайтын супервайзерлер (бригадирлер)	8100-0-027 Өнім сапасын және технологиялық процесті бақылаушы 8100-0-045 Шина өндірісін бақылаушы
	8131-1 Химиялық затты ұнтақтау, ұсақтау, уату, еріту және араластыру жөніндегі жабдық операторлары	8131-1-001 Азоттау аппаратшысы 8131-1-002 Металл ұнтақтары өндірісіндегі аппаратшы 8131-1-003 Тұз өндірісіндегі аппаратшы 8131-1-004 Буландыру және түйіршіктеу аппаратшысы 8131-1-005 Жанама өнімдерді алу аппаратшысы 8131-1-006 Жасанды шелит дайындау аппаратшысы 8131-1-007 Конверсия аппаратшысы 8131-1-008 Қышқылдарды шоғырландыру аппаратшысы 8131-1-009 Ашудастарды бояу аппаратшысы 8131-1-010 Оксимдеу аппаратшысы 8131-1-011 Корунд кристалдарын күйдіру аппаратшысы 8131-1-012 Ванадий өндіру жөніндегі аппаратшы 8131-1-013 Шикі қоспаны дайындау аппаратшысы 8131-1-014 АГ-тұз өндіру аппаратшысы 8131-1-015 Адипин қышқылын өндіру аппаратшысы 8131-1-016 Адипонитрилді өндіру аппаратшысы 8131-1-017 Аммиак селитрасын өндіру аппаратшысы 8131-1-018 Диметилтерефталат өндірісінің аппаратшысы 8131-1-019 Дициандиамид өндірісінің аппаратшысы 8131-1-020 Корунд өндірісінің аппаратшысы 8131-1-021 Несепнәр өндірісінің аппаратшысы 8131-1-022 Натрий нитраты мен нитрит өндірісінің аппаратшысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-1-023 Нитрофоска өндіру аппаратшысы 8131-1-024 Аммоний сульфатын өндіру аппаратшысы 8131-1-025 Фенилметилуретилан өндірісінің аппаратшысы 8131-1-026 Қалыпталған кокс өндірісінің аппаратшысы 8131-1-027 Цианид металдарын өндіру аппаратшысы 8131-1-028 Экстракциялық фосфор қышқылын өндіру аппаратшысы 8131-1-029 Араластыру аппаратшысы 8131-1-030 Кокстелетін шихтаны термоөңдеу аппаратшысы 8131-1-031 Микрофон ұнтақтарын өндіруші 8131-1-032 Химиялық шикізат мен химиялық өнімдерді өңдеу жөніндегі диірмен машинисі 8131-1-033 Оқ-дәрілерді өндіру жөніндегі оператор (машинист) 8131-1-034 Жарылғыш заттарды өндіру жөніндегі оператор (машинист) 8131-1-035 Химиялық өндірістегі басқару пультінің операторы 8131-1-036 Химиялық заттарды ұсақтау машиналарының операторы 8131-1-037 Химиялық затты еріту және араластыру машиналарының операторы 8131-1-038 Химиялық процестер машиналарының операторы 8131-1-039 Химиялық өңдеу машиналарының операторы 8131-1-040 Инертті газ алу операторы 8131-1-041 Кептіру операторы 8131-1-042 Байланыс аппараттарын қайта зарядтаушы 8131-1-043 Ұнтақтағыш (химия) 8131-1-044 Металл натрий кескіш 8131-1-045 Қоспаны құрастырушы 8131-1-046 Катализатор торларын орнатушы
	8131-2 Термохимиялық өңдеу жөніндегі операторлар	8131-2-001 Термохимиялық өңдеу бойынша автоклавшы 8131-2-002 Дәнекерлеу аппаратшысы 8131-2-003 Буландыру аппаратшысы 8131-2-004 Түйіршіктеу аппаратшысы 8131-2-005 Сутексіздендіру аппаратшысы 8131-2-006 Күйдіру аппаратшысы 8131-2-007 Газды кептіру аппаратшысы 8131-2-008 Қалпына келтіру

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		пештерінің аппаратшысы 8131-2-009 Балқыту аппаратшысы 8131-2-010 Қыздыру аппаратшысы 8131-2-012 Кептіргіш-аппаратшы 8131-2-013 Күйдіру және графиттеу пештерін тиеуші-түсіруші 8131-2-016 Жаппай шиналарды күйдіруші 8131-2-018 Конвейерлік пештердің операторы 8131-2-019 Термохимиялық өңдеу пешінің операторы 8131-2-020 Құбырлы пеш операторы 8131-2-021 Вакуумдаушы күйдіруші
	8131-3 Химиялық сүзу және бөлу жөніндегі операторлар	8131-3-001 Ылғалдандыру аппаратшысы 8131-3-002 Изомерлеу аппаратшысы 8131-3-003 Тұндыру аппаратшысы 8131-3-004 Айналыру аппаратшысы 8131-3-005 Тұндыру аппаратшысы 8131-3-006 Бөлу аппаратшысы 8131-3-007 Сүзу аппаратшысы 8131-3-008 Соапсток өңдеушісі 8131-3-009 Пластиналар мен шыны жгуттарды жиектеуші-өруші 8131-3-011 Сүзгі пресс операторы 8131-3-013 Биомасса сепараторы 8131-3-014 Химиялық сүзу және бөлу жөніндегі сепараторшы 8131-3-015 Айналымды барабан сүзгішісі 8131-3-019 Химиялық сүзу және бөлу жөніндегі центрифугалаушы
	8131-4 Химиялық айдау аппараты мен реактордың операторлары	8131-4-001 Сіңіру аппаратшысы 8131-4-002 Сіңіру аппаратшысы 8131-4-003 Айналыру аппаратшысы 8131-4-004 Газ генерациялау аппаратшысы 8131-4-005 Газ бөлу аппаратшысы 8131-4-006 Булану аппаратшысы 8131-4-007 Конденсация аппаратшысы 8131-4-008 Сұйықтықты тазарту аппаратшысы 8131-4-009 Айдау аппаратшысы 8131-4-010 Селенді қалпына келтіру жөніндегі аппаратшы 8131-4-011 Күкіртті қалпына келтіру жөніндегі аппаратшы 8131-4-012 Дистилляторшы 8131-4-013 Азот қышқылының операторы 8131-4-014 Құмырсқа қышқылының операторы 8131-4-015 Пайдаланылған майды қалпына келтіруші
	8131-5 Синтетикалық талшық өндіру жөніндегі операторлар	8131-5-001 Сорғыш аппаратшысы 8131-5-003 Ұсақтау және пісіп-жетілу

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		аппаратшысы 8131-5-004 Байланыс булау аппаратшысы 8131-5-005 Кристалдану және центрифугалау аппаратшысы 8131-5-006 Ксантогендеу аппаратшысы 8131-5-008 Шайырды күңгірттеу аппаратшысы 8131-5-009 Шыны талшықты никельмен қаптау аппаратшысы 8131-5-010 Сусыздандыру аппаратшысы 8131-5-011 Ауасыздандыру және сүзу аппаратшысы 8131-5-012 Өңдеу аппаратшысы 8131-5-013 Органикалық шыны бағдарлау аппаратшысы 8131-5-014 Химиялық жіпті өңдеу және кептіру аппаратшысы 8131-5-015 Трансэтерификация аппаратшысы 8131-5-016 Вискоза ерітіндісін алу аппаратшысы 8131-5-017 Нитролигнин алу аппаратшысы 8131-5-018 Қуыс микросфераларды алу аппаратшысы 8131-5-019 Шикі күкіртті көміртекті алу аппаратшысы 8131-5-020 Фуран қосылыстарын алу аппаратшысы 8131-5-021 Паста дайындау аппаратшысы 8131-5-022 Полимерлеу қоспасын дайындау аппаратшысы 8131-5-023 Иіру ерітінділерін дайындау аппаратшысы 8131-5-024 Тұндыру ваннасын регенерациялау аппаратшысы 8131-5-025 Күкіртті көміртекті регенерациялау аппаратшысы 8131-5-026 Талшықты кептіру аппаратшысы 8131-5-027 Лигнин мен целлолигнинді кептіру және карбонизациялау аппаратшысы 8131-5-028 Термо ылғалдылықты өңдеу аппаратшысы 8131-5-029 Қалдықтарды кәдеге жарату аппаратшысы 8131-5-030 Сүзіндіні ашыту аппаратшысы 8131-5-031 Бекіту аппаратшысы 8131-5-032 Химиялық талшықты қалыптау аппаратшысы 8131-5-033 Целлофан пленкасын қалыптау аппаратшысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-5-034 Форполимерлеу аппаратшысы 8131-5-035 Этиленгликоль қондырғысының аппаратшысы 8131-5-036 Химиялық иіру гарнитуршысы 8131-5-037 Полимерлеу қоспасымен қалыптарды құюшы 8131-5-038 Шыны пластиктен жасалған бөлшектер мен бұйымдарды жасаушы 8131-5-039 Синтетикалық талшық жасаушы 8131-5-040 Шыны блок жасаушы 8131-5-042 Шыны талшықты бұйымдарды жасаушы 8131-5-050 Бұрағыш-кептіргіш 8131-5-051 Қайталанатын агрегат машинисі 8131-5-052 Қопсыту машиналарының машинисі 8131-5-053 Өздігінен жабысатын пленкаларды орнату машинисі 8131-5-054 Шпрединг-машинаның машинисі 8131-5-055 Шыны талшықты модельшісі 8131-5-056 Химиялық талшықты орауыш 8131-5-057 Сүзгі парақтарын төсеуші 8131-5-058 Бейтараптандырғыш 8131-5-059 Иіру бөлшектерін күйдіруші 8131-5-060 Сепараторлық пластиналарды жиектеуші 8131-5-061 Буландыру қондырғысының операторы 8131-5-064 Химиялық талшықтар өндірісіндегі қашықтан басқару пультінің операторы 8131-5-065 Ровингті дайындау операторы 8131-5-066 Орам-конструкциялық материалдарды дайындау операторы 8131-5-067 Ион алмасу операторы 8131-5-068 Химиялық талшықтарды бұрау және орау операторы 8131-5-069 Тұндыру және жылу алмасу операторы 8131-5-070 Сүзінді дайындау операторы 8131-5-071 Қоректік орта мен тұз ерітінділерін дайындау операторы 8131-5-078 Талшық қалыптастыру қондырғысының операторы 8131-5-079 Гофрленген табақ шыны пластиктерді дайындау

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		кондырғысының операторы 8131-5-084 Сүзгі престері мен диализаторларды қайта зарядтаушы 8131-5-085 Жіп орауыш 8131-5-086 Линолеумдағы баспашы 8131-5-087 Кварц құмын дайындаушы 8131-5-088 Шыңдалғы мен целлюлоза дайындаушы 8131-5-089 Химиялық талшықты прстеуші 8131-5-090 Пресс-пакетші 8131-5-091 Бүріккіш бұйымдарды домалатушы 8131-5-093 Нейлон иіруші 8131-5-094 Синтетикалық талшықты иіруші 8131-5-095 Химиялық талшықты иіруші 8131-5-096 Пультовщик 8131-5-098 Реакторшы 8131-5-099 Химиялық талшықты кескіш 8131-5-100 Целлофан пленкасын кескіш 8131-5-101 Қопсытқыш 8131-5-102 Иіру блоктары мен сорғыларды жинаушы 8131-5-105 Қоюшы 8131-5-107 Синтетикалық талшық өндіру жөніндегі сүргілеуші 8131-5-110 Химиялық талшықты тартқыш 8131-5-117 Көбіктенетін материалдардан жасалған бұйымдарды қалыптаушы 8131-5-118 Целлофан пленкасын қалыптаушы 8131-5-119 Синтетикалық талшық өндіру жөніндегі центрифугалаушы
	8131-6 химиялық тыңайтқыштар өндіру жөніндегі операторлар	8131-6-001 Бейорганикалық синтез аппаратшысы 8131-6-002 Органикалық синтез аппаратшысы 8131-6-003 Сульфатты алюминий тотығын дайындау аппаратшысы 8131-6-004 Сұйық тыңайтқыштар өндіру аппаратшысы 8131-6-005 Калий нитратын өндіру аппаратшысы 8131-6-006 Нитроаммофоски өндіру аппаратшысы 8131-6-007 Реагенттер өндіру аппаратшысы 8131-6-008 Суперфосфат өндіру аппаратшысы 8131-6-009 Күрделі-аралас минералды

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		тыңайтқыштар өндірісінің аппаратшысы 8131-6-010 Қорғалған топырақ құрылыстарындағы технологиялық жабдықтардың операторы
	8131-7 Лак-бояу бұйымдарын өндіру жөніндегі операторлар	8131-7-001 Аммонолиз аппаратшысы 8131-7-002 Ацилдеу аппаратшысы 8131-7-003 Пигменттер мен бояғыштарды бөлшектеу аппаратшысы 8131-7-004 Металл бүрку аппаратшысы 8131-7-005 Титан диоксиді эмбриондарын алу аппаратшысы 8131-7-006 Полимерлеу шайырларында лактар мен эмальдар алу аппаратшысы 8131-7-007 Метатитан қышқылын алу аппаратшысы 8131-7-008 Микрондалған материалдарды алу аппаратшысы 8131-7-009 Металл тотықтарын алу аппаратшысы 8131-7-010 Илеуді дайындау аппаратшысы 8131-7-011 Азобояғыштар өндірісінің аппаратшысы 8131-7-012 Жүнге арналған бояғыштар өндірісінің аппаратшысы 8131-7-013 Литопон өндірісінің аппаратшысы 8131-7-014 Синтетикалық бояғыштар өндірісінің аппаратшысы 8131-7-015 Фталоцианин бояғыштарын өндіру аппаратшысы 8131-7-016 Мырыш сульфатын өндіру аппаратшысы 8131-7-017 Мырыш шаңын өндіру аппаратшысы 8131-7-018 Араластырғыш аппаратшысы 8131-7-019 Бояғыштарды араластыру аппаратшысы 8131-7-020 Эмаль жасау аппаратшысы 8131-7-021 Стандарттау аппаратшысы 8131-7-022 Фенилдеу аппаратшысы 8131-7-023 Шарлы диірмен аппаратшысы 8131-7-024 Аппаратшы-вальцевар 8131-7-025 Дәнекерлеуші-аппаратшы 8131-7-026 Аппаратшы-индулиновар 8131-7-027 Аппаратшы-бояғыш 8131-7-028 Аппаратшы-лаковар 8131-7-029 Аппаратшы-олифовар 8131-7-030 Аппаратшы-сиккативовар 8131-7-031 Аппаратшы-фирнисовар 8131-7-032 Красковар 8131-7-033 Бояу құрастырушы 8131-7-034 Бояғыш

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-7-035 Лаковар 8131-7-036 Лак-араластырушы 8131-7-037 Лактау машиналарының машинисі 8131-7-038 Қолалау машинисі 8131-7-039 Эмаль материалдарының диірменшісі 8131-7-040 Жарық қайтарғыш құрамдарды жағудың ағымдық желісінің операторы 8131-7-041 Полиэтилендеу ағындық желісінің операторы 8131-7-042 Лактар, бояулар және майлар өндіру жөніндегі химик-оператор 8131-7-043 Орауыш-сұрыптаушы 8131-7-044 Эмаль балқытушы 8131-7-045 Лактар, бояулар және левкас дайындаушы 8131-7-046 Бояғыш ерітінділерін дайындаушы 8131-7-047 Эмульсия жасаушы 8131-7-048 Химиялық шикізатты өлшеуші
	8131-9 Химиялық шикізатты өңдеу және химиялық өнімдерді өндіру жөніндегі басқа операторлар, н.в.д.г	8131-9-001 Белсендіру аппаратшысы 8131-9-002 Алкилдеу аппаратшысы 8131-9-003 Аминдеу аппаратшысы 8131-9-004 Ацетилдеу аппаратшысы 8131-9-005 Бромдау аппаратшысы 8131-9-006 Вакуумдау аппаратшысы 8131-9-007 Қалпына келтіру аппаратшысы 8131-9-008 Шаймалау аппаратшысы 8131-9-009 Өкті сөндіру аппаратшысы 8131-9-010 Гидрлеу аппаратшысы 8131-9-011 Гидролиз аппаратшысы 8131-9-012 Сусыздандыру аппаратшысы 8131-9-013 Ионсыздандыру аппаратшысы 8131-9-014 Деполимеризация аппаратшысы 8131-9-015 Десорбция аппаратшысы 8131-9-016 Десублимация аппаратшысы 8131-9-017 Диазоттау аппаратшысы 8131-9-018 Мөлшерлеу аппаратшысы 8131-9-019 Имидирлеу аппаратшысы 8131-9-020 Карбоксилдену аппаратшысы 8131-9-021 Карбонизация аппаратшысы 8131-9-022 Коагуляция аппаратшысы 8131-9-023 Байланыс аппаратшысы 8131-9-024 Кристалдану аппаратшысы 8131-9-025 Мерсеризация аппаратшысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-9-026 Метоксилдену аппаратшысы 8131-9-027 Дымқыл жіктеу аппаратшысы 8131-9-028 Қоспалар мен ерітінділерді дайындаудағы аппаратшы 8131-9-029 Жылу тасымалдағыштарды жылыту аппаратшысы 8131-9-030 Бейтараптандыру аппаратшысы 8131-9-031 Нитрлеу аппаратшысы 8131-9-032 Нитроздау аппаратшысы 8131-9-033 Нитроздық процесс аппаратшысы 8131-9-034 Суды тұзсыздандыру аппаратшысы 8131-9-035 Өртеу пештері мен термиялық өңдеу қондырғыларының аппаратшысы 8131-9-036 Тотығу аппаратшысы (жалпы бейін) 8131-9-037 Молибден қалдықтарын тотықтыру аппаратшысы 8131-9-038 Сабындандыру аппаратшысы 8131-9-039 Салқындату аппаратшысы 8131-9-040 Алмас концентратын тазарту аппаратшысы 8131-9-041 Химиялық өндіріс қалдықтарын қайта өңдеу аппаратшысы 8131-9-042 Пиролиз аппаратшысы 8131-9-043 Шикізатты түсіру, дайын өнімді буып-түю және тиіп-жөнелту жөніндегі аппаратшы 8131-9-044 Кристалдану жөніндегі аппаратшы 8131-9-045 Диафрагмаларды сору жөніндегі аппаратшы 8131-9-046 Кадмий тотығу аппаратшысы 8131-9-047 Сирек жер элементтерін бөлу жөніндегі аппаратшы 8131-9-048 Шламды жинау және байыту жөніндегі аппаратшы 8131-9-049 Шикізатты дайындау және жартылай фабрикаттар мен өнімдерді босату аппаратшысы 8131-9-050 Поликонденсация аппаратшысы 8131-9-051 Полимерлеу аппаратшысы 8131-9-052 Гексахлорбензол алу аппаратшысы 8131-9-053 Инертті газ алу аппаратшысы 8131-9-054 Техникалық көміртекті алу аппаратшысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-9-055 Трихлорпропан және дихлоргидрин алу аппаратшысы 8131-9-056 Көмірқышқыл газын алу аппаратшысы 8131-9-057 Фотогипосульфит алу аппаратшысы 8131-9-058 Хлорлы темір алу аппаратшысы 8131-9-059 Натрий амальгамасын дайындау аппаратшысы 8131-9-060 Катализаторды дайындау аппаратшысы 8131-9-061 Байланыстырғыштарды дайындау аппаратшысы 8131-9-062 Химиялық ерітінділерді дайындау аппаратшысы 8131-9-063 Электролит дайындау аппаратшысы 8131-9-064 Эмульсияларды дайындау аппаратшысы 8131-9-065 Аммофос өндірісінің аппаратшысы ҚР ҰК 01-2017 826 8131-9-066 Аммофосфат өндіру аппаратшысы 8131-9-067 Аэроқуш өндірісінің аппаратшысы 8131-9-068 Барий тұздарын өндіру аппаратшысы 8131-9-069 Бертолет тұзын өндіру аппаратшысы 8131-9-070 Бор қышқылын өндіру аппаратшысы 8131-9-071 Натрий гидросульфитін өндіру аппаратшысы 8131-9-072 Хлор диоксиді өндірісінің аппаратшысы 8131-9-073 Сары фосфор өндіру аппаратшысы 8131-9-074 Байланыс массасын өндіру аппаратшысы 8131-9-075 Түйіспелі күкірт қышқылын өндіру аппаратшысы 8131-9-076 Қызыл фосфор өндірісінің аппаратшысы 8131-9-077 Органикалық кремний лактарын өндіру аппаратшысы 8131-9-078 Криолит өндірісінің аппаратшысы 8131-9-079 Металл натрий өндіру аппаратшысы 8131-9-080 Мышьяк тұздарын өндіру аппаратшысы 8131-9-081 Калий асқын тотығын өндіру аппаратшысы 8131-9-082 Бейтарап кремнегель

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		өндірісінің аппаратшысы 8131-9-083 Құрамында терісі бар коллаген бар қалдықтардан өнім өндіру аппаратшысы 8131-9-084 Регенеративті заттар өндіру аппаратшысы 8131-9-085 Жарық құрамдарын өндіру аппаратшысы 8131-9-086 Силикагель өндірісінің аппаратшысы 8131-9-087 Спектрлік-таза газдар өндірісінің аппаратшысы 8131-9-088 Сульфит тұздарын өндіру аппаратшысы 8131-9-089 Сульфомайлар мен улы химикаттар өндірісінің аппаратшысы 8131-9-090 Термиялық фосфор қышқылын өндіру аппаратшысы 8131-9-091 Тежегіш сұйықтығы мен антифриздерді өндіру аппаратшысы 8131-9-092 Фосфор өндіру аппаратшысы 8131-9-093 Фосфор қосылыстарын өндіру аппаратшысы 8131-9-094 Фторлы алюминий өндірісінің аппаратшысы 8131-9-095 Натрий фторидін өндіру аппаратшысы 8131-9-096 Химиялық реактивтер өндіру аппаратшысы 8131-9-097 Хром қосылыстарын өндіру аппаратшысы 8131-9-098 Жуу аппаратшысы 8131-9-099 Сіндіру аппаратшысы (химия өнеркәсібі) 8131-9-100 Шаң-газ ұстағыш қондырғысының аппаратшысы 8131-9-101 Ыдырату аппаратшысы 8131-9-102 Себу аппаратшысы 8131-9-103 Еріту аппаратшысы 8131-9-104 Лак негіздерін еріту аппаратшысы 8131-9-105 Регенерация аппаратшысы 8131-9-106 Қайта кристалдандыру аппаратшысы 8131-9-107 Рекуперация аппаратшысы 8131-9-108 Сатурация аппаратшысы 8131-9-109 Өртеу аппаратшысы 8131-9-110 Күкіртті сутекті жағу аппаратшысы 8131-9-111 Синтез аппаратшысы 8131-9-112 Балқыту аппаратшысы 8131-9-113 Сульфирлеу аппаратшысы 8131-9-114 Жылу кәдеге жарату аппаратшысы 8131-9-115 Тәжірибелік өндіріс қондырғысының аппаратшысы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-9-116 Фосгенизация аппаратшысы 8131-9-117 Хлорлау аппаратшысы 8131-9-118 Центрифугалау аппаратшысы 8131-9-119 Цианизация аппаратшысы 8131-9-120 Масштабау аппаратшысы 8131-9-121 Экстракциялау аппаратшысы 8131-9-122 Электролиз аппаратшысы 8131-9-123 Этерификация аппаратшысы 8131-9-124 Барилетчик 8131-9-125 Қалдықтарды дайындауға арналған химиялық құрамдарды қайнатушы 8131-9-126 Қайнатушы 8131-9-127 Кабель массасын қайнатушы 8131-9-128 Суспензия қайнатушы 8131-9-129 Электр оқшаулағыш лактарды, шайырларды және мастиктерді қайнатушы 8131-9-130 Металл натрийін таңдаушы 8131-9-131 Газ генераторшысы 8131-9-132 Ацетилен қондырғысының генераторшысы 8131-9-133 Тегістеуші 8131-9-134 Сынапты тазартқыш 8131-9-135 Сынапты тазартқыш 8131-9-136 Талшық пен пленканы мөлшерлеуші 8131-9-137 Химиялық жартылай фабрикаттарды дайындаушы 8131-9-138 Отқа төзімді металдардың химиялық жартылай фабрикаттарын дайындаушы 8131-9-139 Тиеуші-түсіруші 8131-9-140 Термоантрацит пештерін тиеуші-түсіруші 8131-9-141 Өк сөндіруші 8131-9-142 Бағалы металдар мен люстра препараттарын лайындаушы 8131-9-143 Шам жасаушы 8131-9-144 Егуші 8131-9-145 Карбонизатор 8131-9-146 Қышқылмен жұмыс жасаушы (гидролиз өндірісі және сульфитті сілтілерді өңдеу) 8131-9-147 Клеевар 8131-9-148 Спектрлік талдау зертханашысы 8131-9-149 Химиялық талдау зертханашысы 8131-9-150 Катализатор құюшы 8131-9-151 Газ генератор

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		станциясының машинисі 8131-9-152 Газ үрлеу машиналарының машинисі 8131-9-153 Газ тарату станциясының машинисі 8131-9-154 Кокс тиеу машинасының машинисі 8131-9-155 Пресс-гранулятор машинисі 8131-9-156 Коксты құрғақ сөндіру қондырғысының машинисі 8131-9-157 Баллон толтырғыш 8131-9-158 Аспаптарды газбен толтырғыш 8131-9-159 Аспаптарды сұйықтықпен толтырғыш 8131-9-160 Цианид ерітінділерін бейтараптандырушы 8131-9-161 Микро ұнтақ байытқышы 8131-9-162 Түйіршік және ұнтақ тілімтастарды байытқыш 8131-9-163 Сызықтық айналып өтуші 8131-9-164 Газгольдер станциясының операторы 8131-9-165 Диффузиялық процестер операторы 8131-9-166 Магистральдық газ құбырларының операторы 8131-9-167 Пакеттік желі операторы 8131-9-168 Плазмохимиялық процестер операторы 8131-9-169 Жерасты газ генераторларының операторы 8131-9-170 Химиялық материалдарды тарату операторы 8131-9-171 Тауар операторы 8131-9-172 Химстанция операторы 8131-9-173 Мұнай құятын ыдыстарды тексеруші 8131-9-174 Радиоактивті қалдықтарды қайта өңдеуші 8131-9-175 Планиметрист 8131-9-176 Химиялық шикізатты өңдеу және химиялық өнімдерді өндіру жөніндегі шебердің көмекшісі 8131-9-177 Препаратор 8131-9-178 Препараторшы 8131-9-179 Нафталинді престеуші 8131-9-180 Ерітінділер мен электролиттерді дайындаушы 8131-9-181 Сіріңке массасын дайындаушы 8131-9-182 Электр өткізгіш қабатын дайындаушы 8131-9-183 Шикізатты, жартылай фабрикаттарды және дайын өнімді қабылдаушы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8131-9-184 Булаушы 8131-9-185 Елеуші 8131-9-186 Пакетті бөлшектеуші 8131-9-187 Химиялық өнімді құюшы 8131-9-188 Регенераторшы 8131-9-189 Күкірт қышқылының регенераторшысы 8131-9-190 Репульпаторшы 8131-9-191 Сатураторшы 8131-9-192 Скруббер-сорғыш 8131-9-193 Ағызшы-төгуші 8131-9-194 Сұрыптаушы, химиялық өндіріс 8131-9-195 Хлораторшы 8131-9-196 Екі хлорлы қалайы дайындау жөніндегі хлораторшы 8131-9-197 Электрод өнімінің хлораторшысы 8131-9-198 Хлор өткізгіш 8131-9-199 Хлоршы 8131-9-200 Химиялық шикізатты өңдеу және химиялық өнімдерді өндіру жөніндегі шихташы көмекшісі 8131-9-201 Эмульсовар
	8133-0 фотографиялық өнімді өндіру жөніндегі операторлар	8133-0-001 Ақуыз қабығын илеу және кептіру аппаратшысы 8133-0-002 Желатиндеу аппаратшысы 8133-0-003 Май тазарту аппаратшысы 8133-0-004 Күлдеу аппаратшысы 8133-0-005 Баритмасса дайындау аппаратшысы 8133-0-006 Калибрлеу аппаратшысы 8133-0-007 Кесіндіні қышқылмен өңдеу аппаратшысы 8133-0-008 Айқын паста дайындау аппаратшысы 8133-0-009 Ферменттік препаратты дайындау аппаратшысы 8133-0-010 Магнетитті кептіру және тотығу аппаратшысы 8133-0-011 Фотоэмульсияларды дайындауда және суаруда аппаратшы- дозалаушы 8133-0-012 Кинофото негіздер мен техникалық пленкаларды құюшы- аппаратшы 8133-0-013 Магниттік таспаларды құюшы-аппаратшы 8133-0-014 Бутафоль пленкасын құюшы-аппаратшы 8133-0-015 Фотошынының аппаратшы- қабатшысы 8133-0-016 Магниттік таспаларды құюшы-аппаратшы 8133-0-017 Фотоэмульсияларды суарушы-аппаратшы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8133-0-018 Ақуыз қабығын өлшегіш 8133-0-019 Фильм көшірмелерін жинақтаушы 8133-0-020 Фильм материалдарын көшіруші 8133-0-021 Зертханашы-сенситометр 8133-0-022 Электроакустикалық зертханашы 8133-0-023 Гидротипті өндіріс машинисі 8133-0-024 Қалыптау машиналарының машинисі 8133-0-025 Фото өңдеуші 8133-0-026 Микрофильмдеу және көшіру аппараттарының операторы 8133-0-027 Кинокөшірме аппаратының операторы 8133-0-028 Фотопленканы әзірлеуге арналған машинаның операторы 8133-0-029 Біліктерді дайындау жөніндегі оператор 8133-0-030 Әзірлеуші процессорға қызмет көрсету жөніндегі оператор 8133-0-031 Әзірлеуші машинаның операторы (фотосуреттер) 8133-0-032 Кинокондырғыларды басқару пультінің операторы 8133-0-033 Фото ұлғайтқыш операторы 8133-0-034 Кинофотоматериалдарды әрлеуші 8133-0-035 Магниттік таспалардың перфораторшысы 8133-0-036 Пластикалық массалардан жасалған пленкаларды перфораторшы 8133-0-037 Фотосурет баспагері 8133-0-038 Химиялық-фотографиялық өндірістегі суарушы 8133-0-039 Жарық сүзгілерін суарушы 8133-0-040 Кинопленка әзірлеушісі 8133-0-041 Пленкаларды (түсті) әзірлеуші 8133-0-042 Магниттік таспа кескіш 8133-0-043 Эмульсияланбаған пленкаларды кескіш 8133-0-044 Фильм материалдарын қалпына келтіруші 8133-0-045 Фильм көшірмелерін қалпына келтіруші 8133-0-046 Коллаген массасын құрастырушы 8133-0-047 Бутафоль пленкасын кептіргіш 8133-0-048 Құйылған шыны және фотопластинкаларды түсіруші 8133-0-049 Суару машинасына шыны төсеуші 8133-0-050 Түс және жарық орнатушы

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8133-0-051 Фотолаборант 8133-0-052 Электролизерші 8139-0-001 Фотокомплект монтажшысы
	8139-0 Химиялық шикізатты өңдеу және химиялық және фотографиялық өнімдерді қайта өңдеу жөніндегі басқа операторлар, н.в.д.г	8139-0-001 Фотокомплект монтажшысы
	8141-1 Резеңке өндіру жөніндегі операторлар	8141-1-001 Резеңке жіптерді дайындау аппаратшысы 8141-1-002 Латекс қоспасын дайындау аппаратшысы 8141-1-003 Резеңке желімдер мен жабындарды дайындау аппаратшысы 8141-1-004 Техникалық көміртекті тығыздау аппаратшысы 8141-1-005 Резеңке қоспаларды ораушы 8141-1-006 Дәнекерлеу камераларын алушы 8141-1-007 Дайындамалар мен бұйымдарды кесуші 8141-1-008 Түтіктерді гофрлеуші 8141-1-009 Түйіршіктеуші 8141-1-010 Металл бұйымдарын гуммирлеуші 8141-1-011 Диблирлеуші 8141-1-012 Сақина оқшаулағыш 8141-1-013 Резеңкеленген сым жиектерін оқшаулағыш 8141-1-014 Сквидж станогының машинисі 8141-1-015 Стрейнер машинисі 8141-1-016 Қабатты материалдарды дайындауға арналған машинаның операторы 8141-1-017 Кабельдер мен сымдарды пластикаттармен және резеңкемен нығыздаушы 8141-1-018 Вулканизатор-престеуші 8141-1-019 Целлулоидты бұйымдарды престеуші-үрлеуші 8141-1-020 Жеңдерді престеуші- қорғасын жасаушы 8141-1-021 Тазартқыш 8141-1-022 Ингредиенттер ілмегін құрастырушы 8141-1-023 Девулканизатты кептіруші 8141-1-024 Жеңдерден қорғасын қабығын шешуші 8141-1-025 Резеңке қоспаларды тоңазытқыш
	8141-2 Резеңке бұйымдарды өндіру жөніндегі операторлар	8141-2-001 Вулканизация аппаратшысы 8141-2-002 Шиналарды теңестіруші

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8141-2-003 Вулканизаторшы 8141-2-004 Девулканизаторшы 8141-2-005 Шиналарды сынау үшін үлгілерді дайындаушы 8141-2-006 Резеңке бұйымдар мен бөлшектерді дайындаушы 8141-2-007 Шиналарды жөндеу материалдарын дайындаушы 8141-2-008 Батырылған бұйымдарды ораушы 8141-2-009 Резеңке бұйымдар мен бөлшектерді пішуші 8141-2-010 Сақина жасаушы 8141-2-011 Батырылған бұйымдарды жасаушы 8141-2-012 Мөртабан жасаушы 8141-2-013 Металлокордты кенептің кесіндісіндегі каландршы 8141-2-014 Резеңке, полимерлі бөлшектер мен бұйымдарды желімдеуші 8141-2-015 Сақиналы вулканизатор 8141-2-016 Автокамера агрегатының машинисі 8141-2-017 Өшіргіш дайындау агрегатының машинисі 8141-2-018 Орау жеңдерін дайындау жөніндегі агрегаттың машинисі 8141-2-019 Желім агрегатының машинисі 8141-2-020 Алдын ала қалыптау машинисі 8141-2-021 Сіндіру агрегатының машинисі 8141-2-022 Протекторлық агрегат машинисі 8141-2-023 Тоқу машинасының машинисі 8141-2-024 Шприц машина машинисі 8141-2-025 Вентильдерді монтаждаушы 8141-2-026 Шиналарды монтаждаушы 8141-2-027 Шинопневматикалық муфталарды монтаждаушы 8141-2-028 Нормализаторшы, резеңке бұйымдар өндірісі 8141-2-029 Вентильдерді өңдеуші 8141-2-030 Резеңке бұйымдарды өңдеуші 8141-2-031 Резеңке бұйымдарды кесуші 8141-2-032 Резеңке бұйымдарды бояушы 8141-2-033 Резеңке аяқ киімді құю агрегатының операторы 8141-2-034 Көлік жүйелерін қайта зарядтау жөніндегі оператор

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8141-2-035 Техникалық көміртекті беру операторы 8141-2-036 Резеңке бұйымдарды өңдеуші 8141-2-037 Құрастыру станоктарын қайта зарядтаушы 8141-2-038 Медициналық бұйымдарды жағушы 8141-2-039 Борттық сақиналардың флиппері 8141-2-040 Шиналарды қалыптаушы
	8141-3 резеңке ұнтақтау машинасының операторлары	8141-3-001 Полимер блоктарын түсіруші 8141-3-002 Резеңке қоспаларды каландрлаушы 8141-3-003 Резеңке араластырғыш машинисі 8141-3-004 Металлокордты жайманы ораушы 8141-3-005 Резеңке қоспаларды дайындау жөніндегі оператор 8141-3-006 Сымды термиялық өңдеу жөніндегі оператор
	8141-9 Резеңке бұйымдарды өндіру жөніндегі басқа операторлар, н.в.д.г	8141-9-001 Баланстық қондырғылардың аппаратшысы 8141-9-002 Вакуум қабылдағыш аппаратшысы 8141-9-003 Ацетофенон бөлу аппаратшысы 8141-9-004 Карбинолды бөлу аппаратшысы 8141-9-005 Псевдобутилен бөлу аппаратшысы 8141-9-006 Күкірт бөлу аппаратшысы 8141-9-007 Фторлы борды бөлу аппаратшысы 8141-9-008 Гидрохлорлау аппаратшысы 8141-9-009 Деазрация аппаратшысы 8141-9-010 Димеризация аппаратшысы 8141-9-011 Сілтілі металдарды дисперсиялау аппаратшысы 8141-9-012 Диспропорциялау аппаратшысы 8141-9-013 Қанықтыру аппаратшысы (резеңке бұйымдар өндірісі бойынша) 8141-9-014 Қыздыру аппаратшысы 8141-9-015 Сабын желімін дайындау аппаратшысы 8141-9-016 Майларды ұстау аппаратшысы 8141-9-017 Синтетикалық каучукты қалыптау аппаратшысы 8141-9-018 Химосорбция аппаратшысы 8141-9-019 Латекс бұйымдарын жасаушы 8141-9-020 Доңғалақ тыстарын

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		жасаушы 8141-9-021 Каландршы 8141-9-022 Материалдарды латекспен өңдеуші 8141-9-023 Синтетикалық резеңке өңдеуші 8141-9-024 Бағдарланған пленка жасау операторы 8141-9-025 Каландрлау машинасының операторы 8141-9-026 Гуммирлеу машинасының операторы 8141-9-027 Резеңке өндіру машинасының операторы 8141-9-028 Синтетикалық каучукты кептіру операторы 8141-9-029 Натрийлі қалыптарды құюшы 8141-9-030 Резеңке кристалдануды қайта зарядтаушы 8141-9-031 Пластикаторшы 8141-9-032 Эластомерлер мен резеңкелерді оюшы 8141-9-033 Резеңке бұйымдарды жөндеуші 8141-9-034 Резеңке қоспаларын құрастырушы 8141-9-035 Резеңке бұйымдарды түйістіруші 8141-9-036 Резеңке бұйымдарды түсіруші 8141-9-037 Термопластикаторшы 8141-9-038 Полимерлеу шыныаяқтарын тазалаушы 8141-9-039 Бұдырлаушы
	8142-1 пластмасса өндіру жөніндегі операторлар	8142-1-001 Ацеталдау аппаратшысы 8142-1-002 Ісіндіру аппаратшысы 8142-1-003 Көбіктену аппаратшысы 8142-1-004 Отырғызу аппаратшысы 8142-1-005 Пластикалық массаларды гомогенизациялау аппаратшысы 8142-1-006 Деструкция аппаратшысы 8142-1-007 Жетілу аппаратшысы 8142-1-008 Пипласт таспасын дайындау аппаратшысы 8142-1-009 Пленка материалдарын дайындау аппаратшысы 8142-1-010 Термопаста дайындау аппаратшысы 8142-1-011 Гексолды тазарту аппаратшысы 8142-1-012 Ағарту аппаратшысы 8142-1-013 Қатқылдану аппаратшысы 8142-1-014 Синтетикалық желімдеу шайырларын өндіру жөніндегі аппаратшы 8142-1-015 Қоспаларды дайындау

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		аппаратшысы 8142-1-016 Пластикалық массалар өндірісіндегі стандарттау аппаратшысы 8142-1-017 Пластмасса бұйымдарын термоөңдеу аппаратшысы 8142-1-018 Винипластты гофрлеуші 8142-1-019 Полиуретанды көбік блоктарын жасаушы 8142-1-020 Фторопласт таспасын жасаушы 8142-1-021 Көп қабатты панельдер жасаушы 8142-1-022 Престеу материалдарын дайындаушы 8142-1-023 Фторопласт құбырларын жасаушы 8142-1-024 Пластмасса және пластмасса бұйымдарының өндірісі бойынша қалыптарды дайындаушы 8142-1-025 Пластикалық массада жасалған түтіктерді калибрлеуші 8142-1-026 Пішіндерді калибрлеуші 8142-1-027 Пластмасса құюшы 8142-1-028 Пленканы аршушы 8142-1-029 Полимер контейнерлер жасау жөніндегі автоматты желі машинисі 8142-1-030 Пластикалық массаларды түйіршіктеу машинисі 8142-1-031 Иондау машинасының машинисі 8142-1-032 Эпоксидті шайырлардан жасалған модельдер бойынша модельші 8142-1-033 Текстолит жиектерін теруші 8142-1-034 Пластмасса қалқытушы 8142-1-035 Поливинилхлоридті пленка өндірісінің роликті-каландрлы желісінің операторы 8142-1-036 Полиэтилен пакеттерін дайындау машиналарының операторы 8142-1-037 Поливинилхлоридті композициялар алу операторы 8142-1-038 Қалыпталған полиуретанды және полиуретанды көбікті өндіру операторы 8142-1-039 Станок және мөртабан жасау операторы 8142-1-040 Пластмассаны басу операторы 8142-1-041 Целлулоидты блоқты престеуші 8142-1-042 Табақ материалдарын престеуші

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		8142-1-043 Пленка материалдарын пресс-ролл әдісімен престоуші 8142-1-044 Құбырлар мен профильдерді престоуші 8142-1-045 Пленка домалатқышы 8142-1-046 Кальций стеаратын сүрткіш 8142-1-047 Штурвалдарды тартқыш 8142-1-048 Синтетикалық жіптерді бөлгіш 8142-1-049 Пластикалық массалардан жасалған дайындамалар мен бұйымдарды оюшы 8142-1-050 Пластмасса сүргілеушісі 8142-1-051 Мата негізіндегі синтетикалық материалдарды өңдеуші 8142-1-052 Фаолит құбырларының бұрғысын қалыптаушы
	8142-2 Линолеум өндіру жөніндегі операторлар	8142-2-001 Материалдар мен жартылай фабрикаттарды ораушы 8142-2-002 Линолеум өндіру жөніндегі оператор 8142-2-003 Парақ материалын пішуші 8142-2-004 Линолеум кептіргіш 8142-2-005 Поропласттардан жасалған бұйымдарды қалыптаушы
	8142-3 линолеумнан басқа Пластмасса бұйымдарын өндіру жөніндегі операторлар	8142-3-001 Пластмассада жасалған құбырлардың бөлшектері мен тораптарын дайындаушы 8142-3-002 Көбіктенетін материалдардан бұйымдар жасаушы 8142-3-003 Фторопласт бұйымдарын жасаушы 8142-3-004 Қалыптарды дайындаушы 8142-3-005 Пластмасса аппаратурасын жасаушы 8142-3-006 Пластмассада көркем бұйымдар жасаушы 8142-3-007 Конверт машинасының машинисі 8142-3-008 Микструдер машинисі 8142-3-009 Пластмассада бұйымдар жасау жөніндегі машинист 8142-3-010 Экструдер машинисі 8142-3-011 Пластмассада жасалған бұйымдарды өңдеуші 8142-3-012 Сепараторларды өңдеуші 8142-3-013 Пластикалық бөтелкелерді үрлеу машинасының операторы 8142-3-014 Пластикалық кабель жасау машинасының операторы 8142-3-015 Көбік жасау машинасының операторы 8142-3-016 Пластмасса өндіру машинасының операторы 8142-3-017 Поливинилхлорид негізіндегі әрлеу материалдарын өндіру жөніндегі

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		оператор 8142-3-018 Қабатты пластмассаларды қалыптауға арналған пресс операторы 8142-3-019 Пластикалық массада жасалған бұйымдарды өндіру жөніндегі роторлық желі операторы 8142-3-020 Пластмассада жасалған көзілдірік жақтауларын желімдеуші-бояушы оператор 8142-3-021 Пластмассада жасалған бұйымдарды престоуші 8142-3-022 Винипласт және полиэтилен құбырларын бөлшектеуші 8142-3-023 Пластмасса дәнекерлеуші
	8200-0 Бұйымдарды құрастырушылар мен сынақтан өткізушілердің үстінен қарайтын супервайзерлер (бригадирлер)	8200-0-003 Технологиялық процесті бақылаушы (құрастырушылады, бұйымдарды сынаушы)
	8214-9 Б.т.к. басқа да бұйымдарды сынақтан өткізушілер	8214-9-006 Резеңке бұйымдарды сынаушы
	8219-3 Пласмасс және резеңке бұйымдарды құрастырушылар	8219-3-002 Медициналық бұйымдарды тұтатушы 8219-3-003 Полимеризациялық керек-жарақтарды жөндеуші 8219-3-004 Құрсаусыз шиналарды жинаушы 8219-3-005 Қалпына келтірілетін қақпақтарды жинаушы 8219-3-006 Пластмассада жасалған өнімдерді жинаушы 8219-3-008 Қақпақтарды жинаушы 8219-3-009 Полимеризациялық керек-жарақтарды жинақтаушы 8219-3-010 Резеңке бұйымдарды жинақтаушы 8219-3-011 Резеңке техникалық бұйымдарды жинаушы 8219-3-012 Шина-пневматикалық муфталарды жинаушы
	9114-0 өнеркәсіптік үй-жайларды тазалаушылар	9114-0-001 Таспалы тазалаушы 9114-0-003 Құю цехтарында тазалаушы 9114-0-004 Өнеркәсіптік үй-жайларда тазалаушы 9114-0-005 Ыстық металды тазалаушы 9114-0-006 Зауытта, фабрикада тазалаушы 9114-0-008 Қож және айналым материалдарын жинаушы
	9329-4 химия өнеркәсібіндегі біліктілігі жоқ жұмысшылар	9329-4-001 Камера кірістірушісі 9329-4-002 Мипора блоктарын ұрушы 9329-4-003 Қайталаушы 9329-4-004 Таңғыш дайындаушы 9329-4-005 Спорттық велошиналардың

ҚР ҰК 03-2019 ЭҚЖЖ түрлерінің номенклатурасы 5 таңбалы (кіші сынып)	ҚР ҰК 01-2017 (Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіптер жіктеуіші – ҰКЖ деңгейлері)	
	5 деңгей (кәсіп топтары)	кәсіптің нақты атауы – кәсіптер, лауазымдар*
	XXXX-X	XXXX-X-XXX
		қаңқасын дайындаушы 9329-4-006 Шприцтелгеншина бөлшектерін дайындаушы 9329-4-007 Целлулоидты сақина жасаушы 9329-4-008 Индикаторшы 9329-4-009 Дайындамаларды ілгіш 9329-4-010 Кенерік кесуші 9329-4-011 Бұйымдарды балқытушы 9329-4-012 Мата және тығыздағыш ораушысы 9329-4-013 Пресс-материалдарды іріктеуші 9329-4-014 Камералар мен жеңдерді дайындаушы 9329-4-015 Бұйымдарды үрлеуші 9329-4-016 Сым мен өрімді өңдеуші 9329-4-017 Бұйымдарды сүртуші 9329-4-018 Целлулоидты пластиналарды буландырғыш 9329-4-019 Сынап жинаушы 9329-4-020 Желімдеуші 9329-4-021 Жолақтарды түйістіруші
	9329-9 Өңдеу өнеркәсібінде жұмыс істейтін басқа да біліктілігі жоқ жұмысшылар, н.в.д.г	9329-9-086 Шыны колбаларды орталықтандырушы

ҚР ҰК қолданыстағы жаңа жіктеуіші 03-2019, ҚР Сауда және интеграция министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетінің 2019 жылғы 22 ақпандағы № 68-НҚ бұйрығымен бекітілген.

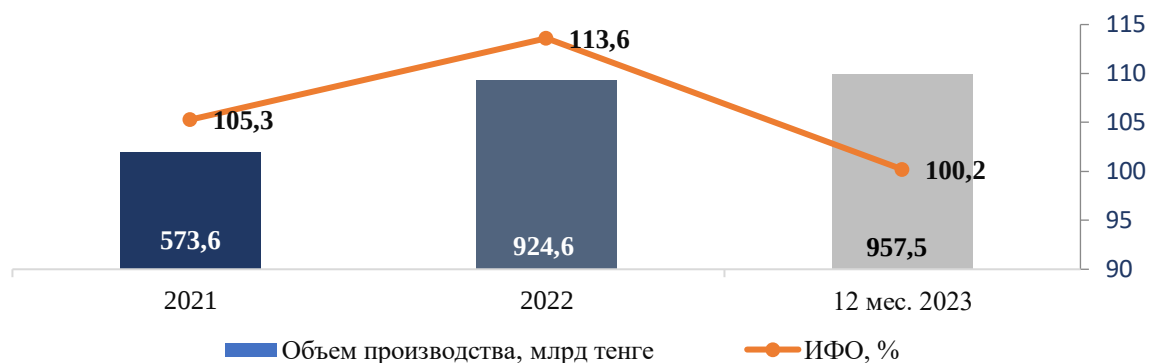
5. «ХИМИЯ ӨНЕРКӘСІБІ ЖӘНЕ РЕЗЕҢКЕ ЖӘНЕ ПЛАСТМАССА БҰЙЫМДАРЫН ӨНДІРУ» САЛАСЫН ТАЛДАУ

Қазақстанның химия өнеркәсібі өнеркәсіптің ең жоғары технологиялық салаларының бірі болып табылады. Өнеркәсіп құрылымындағы саланың үлесі 2023 жылдың 12 айында 2,1% құрады, өңдеу өнеркәсібінде 4,4%-ға тең.

ҚР СЖЖРА ҰСБ деректеріне сәйкес 2023 жылдың 12 айында өндіріс көлемі құндық мәнде 957,5 млрд теңгені құрады, бұл 2021 жылдың ұқсас кезеңіндегі көрсеткіштен 66,9%-ға жоғары.

Нақты көлем индексі 2023 жылдың 12 айында 100,2% құрады. Оң көрсеткіштің негізгі себебі аралас салаларда (ТМК, құрылыс, сусындар өндірісі, ауыл шаруашылығы) тұтынушылық сұраныстың өсуі болып табылады (5.1-сурет).

5.1-сурет. НКИ және химиялық өнім түрлерін өндіру көлемі

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

2023 жылдың 12 айында 2021 жылмен салыстырғанда заттай мәнде өндіріс көлемінің ең үлкен өсімін мынадай тауарлар көрсетті:

- сусындар өндірісінің өсуіне байланысты этил спирті 1,9 есе, көмірқышқыл газы 1,9%;

- химия және онымен сабақтас салаларда (ТМК, АӨК, коммуналдық шаруашылықтар) тұтынушылық сұраныс есебінен каустикалық сода 5,3%-ға, тұз қышқылы 2,3%-ға, хлор 6,8%-ға;

- құрылыс жұмыстарының көлемінің өсуіне байланысты полимерлер негізіндегі бояулар мен лактар 8,5%-ға;

- тұтынушылық сұраныстың өсуі есебінен жуғыш заттар 1,5 есе, бастапқы нысандағы стирол полимерлері 15,4%, бастапқы нысандағы полиуретандар 6%-ға өсті.

Өндіріс көлемінің айтарлықтай төмендеуі тауарлардың мынадай түрлерінде байқалады (2.1.3.1-кесте):

- экспорт көлемін төмендету есебінен натрий триполифосфаты 65%-ға, фосфор 12,6%-ға;

- үшінші елдерден импорттың өсуі есебінен гипохлориттер 13,9%-ға, бояу толтырғыштары 40%-ға;

- экспорт көлемін төмендету есебінен хром қосылыстары: натрий бихроматы 35,4%-ға, хром тотығы 40%-ға, хром оксиді 19,3%-ға;

- РФ тарапынан импорттың өсуіне байланысты аммиак 6,7%-ға, азотты тыңайтқыштар 12,8%-ға төмендеді.

5.1-кесте. 2021-2023 жылдардағы химия өнеркәсібі өнімдерінің негізгі түрлері өндірісінің заттай мәндегі серпіні

Тауардың атауы	2021	2022	2023 ж. 12 ай	2023/2021, %
Этил спирті, мың литр	15 516,1	31 558,8	30 291	1,9 есе
Көміртегі диоксиді, тонна	7 311	13 209	13 666	1,9 есе
Жуғыш заттар, тонна	13 091	16 537	19 832	1,5 есе
Натрий гидроксиді (каустикалық сода), тонна	27 772	31 990	29 247	+5,3%
Хлор, тонна	19 496	22 255	20 825	+6,8%
Бастапқы түрдегі стирол полимерлері, тонна	1 366	1 534	1 576	+15,4%

Тауардың атауы	2021	2022	2023 ж. 12 ай	2023/2021, %
Сутегі хлориді (тұз қышқылы), тонна	38 229	42 577	39 168	+2,3%
Полимер негізіндегі бояулар мен лактар, тонна	82 348	86 032	89 318	+8,5%
Моногидраттағы күкірт қышқылы, тонна	2 208 449	2 254 494	2 090 755	-4,5%
Хром триоксиді (хром ангидриді), тонна	19 443	19 824	15 195	-21,6%
Цементтерге, құрылыс немесе бетон ерітінділеріне арналған қоспалар, тонна	932 413	950 335	491 520	-47,3%
Аммиак, тонна	260 102	250 166	242 817	-6,7%
Хромды тотықтырғыш, тонна	9 194	8 815	5 521	-40%
Фосфор, тонна	93 372	88 425	81 634	-12,6%
Натрий бихроматы (натрий хромпи), тонна	48 787	45 705	31 500	-35,4%
Азотты, минералды немесе химиялық тыңайтқыштар, тонна	447 271	410 297	390 110	-12,8%
Бастапқы формадағы полиуретандар, тонна	7 084	6 383	7 513	+6%
Гипохлориттер, тонна	1 723	1 506	1 483	-13,9%
Хром оксиді, тонна	38 939	30 124	31 417	-19,3%
Бояғыш толтырғыштар, тонна	1 932	1 434	1 159	-40%
Натрий трифосфаты (натрий триполифосфаты), тонна	28 450	14 968	9 953	-65%
Фосфорлы, минералды немесе химиялық тыңайтқыштар, тонна	198 154	190 520	596 663	3 есе

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

2023 жылдың 12 айында химиялық өнім түрлері нарығының көлемі 4 915,5 млн АҚШ долларын (10 772 млрд теңге) құрады, бұл 2021 жылғы көрсеткішпен салыстырғанда 39%-ға артық. Өндірістің құндық мәнде өсуіне қарамастан (2021 жылға қарағанда +55,8%), ОТӨ үлесі 2021 жылға қарағанда 3,1 п.т. төмендеді және 6,8% құрады, бұл экспорт (2021 жылға қарағанда +74,4%) және импорт (2021 жылға қарағанда +43,7%) көлемдерінің өсуімен байланысты. Импорттық өнімнің үлесі 95,3% құрады (5.2-кесте).

5.2-кесте. ҚР химия өнеркәсібі нарығы

	2021	2022	2023 ж. 12 ай
Өндіріс, млрд теңге	573,6	924,6	957,5
Өндіріс, миллион АҚШ доллары	1 346,4	2 007,8	2 098,3
Импорт, млн АҚШ доллары	3 262,4	4 459,6	4 686,8
Экспорт, млн АҚШ доллары	1 072,3	1 680,1	1 869,6
Тұтыну, млн АҚШ доллары	3 536,5	4 787,3	4 915,5
ОТӨ үлесі, %	7,8	6,8	4,7
Импорт үлесі, %	92,2	93,2	95,3
АҚШ долларының орташа бағамы	426,03	460,48	456,31

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ, ҚР Қаржымині МКК

Химия өнеркәсібінің экономиканың басқа салаларымен тығыз қарым-қатынасы оның үздіксіз дамуы мен жақсаруына әкеледі. Отандық өндірістің ассортименті әлі де нарықтың қажеттіліктерін қанағаттандырмайды. Бұл сала әртүрлі өнім түрлерін, мысалы, жуу және тазалау құралдары, әртүрлі мақсаттағы химиялық және өнеркәсіптік реагенттер және т. б. өндіруге арналған ингредиенттер болып табылатын ауыл шаруашылығына қажетті пестицидтердің, азоттың, калийдің және күрделі тыңайтқыштардың, беттік белсенді заттардың, катализаторлар мен полиэтиленнің импорттық жеткізілімдеріне тәуелді.

Химия өнеркәсібіндегі инвестициялар көлемі

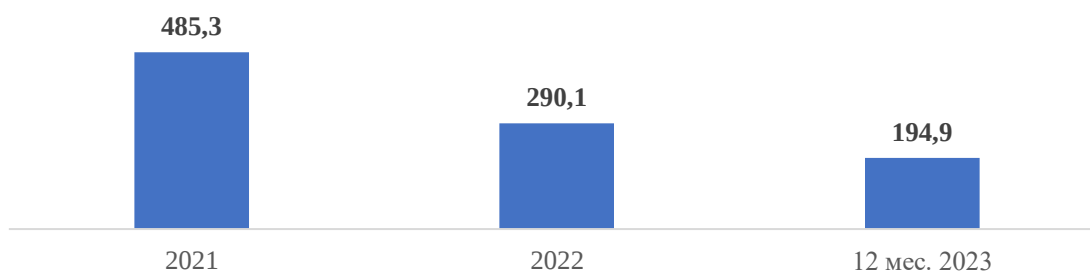
Химия өнеркәсібі өнімдерін өндірудің негізгі капиталына инвестициялар көлемі **2023 жылдың 12 айында 2021 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда 59,8%-ға төмендеп, 194,9 млрд теңгені құрады.**

2022 жылға қарағанда 2023 жылдың 12 айында инвестициялар көлемінің төмендеуі Атырау (-50,1%), Жамбыл (-5%) және Павлодар (-70%) облыстарында байқалды, бұл Атырау облысында полипропилен өндіру бойынша газ-химия кешенін («КРІ Inc» ЖШС) салу жөніндегі ірі жобаның аяқталуына, Жамбыл облысында минералды тыңайтқыштар өндіру жөніндегі қуаттардың («Қазфосфат» ЖШС) кеңеюіне, эпоксидті компаунд («Нефтехим LTD» ЖШС) шығару жөніндегі жаңа жобаның, сондай-ақ өндірістің, Павлодар облысындағы мұнай-газ саласына арналған реагенттер мен қоспалардың толық циклінің («Қазмұнайхим» ЖШС) пайдалануға берілуіне байланысты.

Өнеркәсіптегі негізгі капиталға инвестициялардың жалпы көлеміндегі **саланың үлес салмағы 2023 жылдың 12 айында 2,4% құрады**, бұл 2022 жылдың ұқсас кезеңінің көрсеткішіне тең.

2023 жылдың қаралып отырған кезеңінде негізгі капиталға инвестициялар көлемі кәсіпорындардың меншікті қаражаты - 140,6 млрд теңге (72,1%), 51,8 млрд теңге сомасына басқа да қарыз қаражаты (26,6%), сондай-ақ банктердің кредиттері - 2,4 млрд теңге (1,2%) есебінен жүзеге асырылды (5.2-сурет).

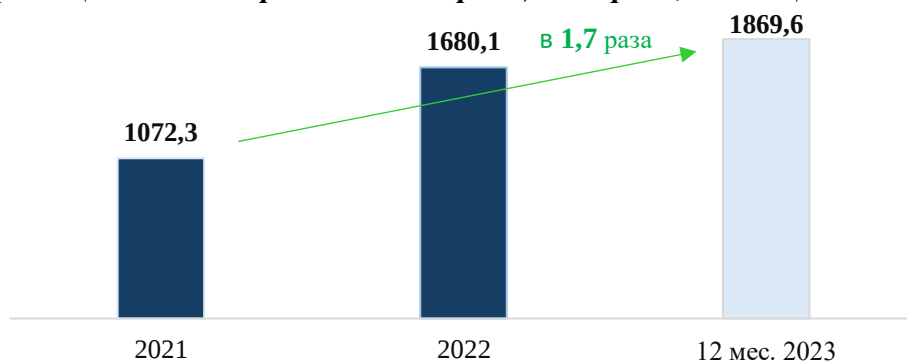
5.2-сурет. 2021-2023 жылдары ҚР химия саласының негізгі капиталына инвестициялар, млн. теңге

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

Химия өнеркәсібі өнімдерінің экспорты ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР ҚМ МКК деректеріне сәйкес 2023 жылдың 12 айында **1 869,6** млн АҚШ долларын құрады, бұл 2021 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда құндық мәнде 1,7 есе өсуді көрсетеді (5.3-сурет). Экспорт көлемі заттай түрде 22,9%-ға, **2 678,7** мың тоннадан **3 293,0** мың тоннаға дейін ұлғайды.

5.3-сурет. ҚР химия өнеркәсібі өнімдерінің экспорты, млн АҚШ доллары

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржыміні МКК

Химия өнеркәсібі экспортының құрылымында құндық көрсеткіштер бойынша топ-10-ға мынадай тауарлар кірді (5.3-кесте): жылу бөлетін элементтер (твэльдер), сәулеленбеген («Үлбі ТВС» АҚ), сары фосфор («ҚДФЗ» ЖШС), өзге де NP-тыңайтқыштар («Қазфосфат» ЖШС), күкірттің барлық түрлерінен басқа сублимацияланған, тұндырылған және коллоидты күкірт (Қазақстан МӨЗ), хромның өзге де оксидтері мен хлоридтері («АЖХС» АҚ), полипропилен («Нефтехим LTD» ЖШС және «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.»(KPI), құю қалыптарын немесе құю өзектерін өндіруге арналған дайын байланыстырғыш заттар («СИКА «ЖШС), хром триоксиді («АЖХС» АҚ), натрий трифосфаты (натрий триполифосфаты) («ҚДФЗ «ЖШС), кальций карбидтері («Теміртау электрометаллургиялық комбинаты» АҚ).

5.3-кесте. 2021-2023 жылдардағы ҚР химия өнеркәсібінің ең көп экспортталатын ТОП-10 тауары

№	СЭК ТН	Атауы	Экспорт, млн. АҚШ доллары			Экспорт, мың тонна			2023/ 2021 %	2023/ 2021 %
			2021ж.	2022ж.	2023 ж.	2021 ж.	2022 ж.	2023ж.	\$ млн	мың тонна
1	840130	Сәулеленбеген жылу бөлгіш элементтер (твэлдер)	-	51,1	252,9	-	0,045	0,197	100%	100%
2	280470	Фосфор сары ('ак')	242,3	269,9	247,5	94,4	71,2	71,2	+2,1%	-24,6%
3	310559	Екі қоректік элементтен тұратын минералды немесе химиялық өзге де тыңайтқыштар: азот және фосфор	126,9	158,0	201,9	287, 6	240,2	446,0	+59,1 %	+55,1 %
4	250300	Сублимирленген, тұндырылған немесе коллоидты күкірттен басқа, барлық түрдегі күкірт	153,2	282,8	102,9	1 466,3	1570,0	1 902, 6	-32,8%	+29,8 %
5	281990	Басқа хром оксидтері мен хлоридтері	74,0	74,3	91,5	39,5	29,0	31,6	+23,6 %	-20%
6	390210	Полипропилен	43,8	43,2	84,0	29,3	30,0	120,0	+1,9 есе	+4,1 p
7	382499	Құю қалыптарын немесе құю өзекшелерін өндіруге арналған дайын байланыстырушы заттар; басқа жерде аталмаған немесе енгізілмеген химиялық, химиялық немесе сабақтас өнеркәсіп салаларының өнімдері мен препараттары (табиғи өнімдер қоспаларынан тұратын препараттарды қоса алғанда), өзгелері:	2,1	17	38,9	2,0	3,2	9,8	+18,5 есе	+4,9 есе
8	281910	Хром триоксиді	29,7	42,7	37,8	16,3	18,3	15,1	+27,3 %	-7,4%
9	283531	Натрий трифосфаты	20,2	16,6	36,2	28,9	14,4	9,6	+1,8 есе	-66,8%

№	СЭКТН	Атауы	Экспорт, млн. АҚШ доллары			Экспорт, мың тонна			2023/2021 %	2023/2021 %
			2021ж.	2022ж.	2023ж.	2021ж.	2022ж.	2023ж.	\$ млн	мың тонна
1	840130	Сәулеленбеген жылу бөлгіш элементтер (твэлдер)	-	51,1	252,9	-	0,045	0,197	100%	100%
2	280470	Фосфор сары ('ак')	242,3	269,9	247,5	94,4	71,2	71,2	+2,1%	-24,6%
3	310559	Екі қоректік элементтен тұратын минералды немесе химиялық өзге де тыңайтқыштар: азот және фосфор	126,9	158,0	201,9	287, 6	240,2	446,0	+59,1 %	+55,1 %
		(натрий триполифосфаты)								
10	284910	Кальций карбидтері	19,1	22,1	24,4	28,3	23,5	25,9	+27,7 %	-8,5%

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржымині МКК

ҚР химия өнеркәсібінің 2022 жылғы ең көп экспортталатын топ-10 тауарын 2021 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда құндық мәнде қарастыра отырып, басқа елдерге экспортты ұлғайту есебінен мынадай өнім түрлерінің өскені байқалады:

- негізінен Қытайға экспорттың өсуі есебінен сәулеленбеген жылу бөлетін элементтер (отын);
- Үндістанға, Жапонияға және Францияға экспортты ұлғайту арқылы сары фосфор;
- бағаның өсуі және Өзбекстанға, Литваға, Түркияға және т. б. экспорттың ұлғаюы есебінен өзге де НР-тыңайтқыштар;
- Ресейге, Гонконгқа, Бельгияға және т. б. экспортты ұлғайту есебінен хромның басқа оксидтері мен хлоридтері;
- Қытайға, Ресейге, Польшаға, Бельгияға және т. б. экспортты ұлғайту есебінен полипропилен;
- негізінен Ресей, Өзбекстан, Қырғызстан, Қытай және т. б. экспорт есебінен құю қалыптарын немесе құю өзекшелерін өндіруге арналған дайын байланыстырушы заттар; басқа жерде аталмаған немесе енгізілмеген химиялық, химиялық немесе сабақтас өнеркәсіп салаларының өнімдері мен препараттары (табиғи өнімдер қоспаларынан тұратын препараттарды қоса алғанда), өзгелері;
- Гонконгқа, Германияға, Ұлыбританияға, Ресейге және т. б. экспорттың өсуіне байланысты хром триоксиді.
- натрий триполифосфаты (+2,2 есе) негізінен Чехия,Қырғызстан,Украина және Беларуське экспорттау есебінен;

Бұл ретте көптеген химиялық өнімдер бойынша заттай мәнде экспорт көлемінің төмендегенін және экспортталатын өнім бағасының өскенін көрсететін стомостық мәнде көрсеткіштің ұлғаюын атап өту қажет.

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда химиялық өнімнің негізгі көлемі Ресейге (30%), Қытайға (19%), Өзбекстанға (9%), Польшаға (+6%), Үндістанға (4,6%) экспортталды (5.4-кесте).

5.4-кесте. 2021-2023 жылдары ҚР химия өнеркәсібі тауарларын тұтынушы негізгі елдер.

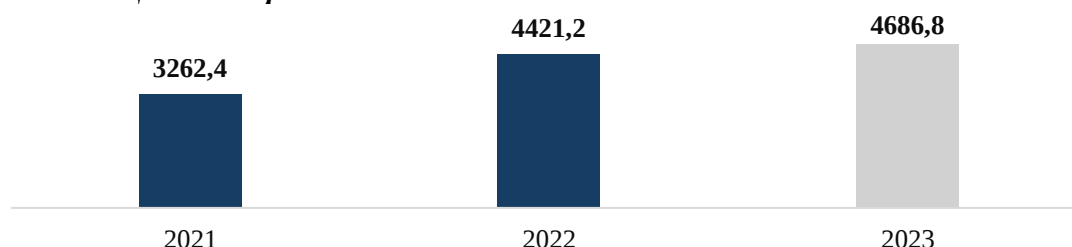
Ел	Экспорт, \$ млн			Экспорт, мың тонна			2023 / 2021		Үлесі, %
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	заттай мәндегі	құны	
ҚР экспорты	1 072,3	1 680,1	1 869,6	2 678,7	2 927,4	3 293,0	+1,7 есе	+1,2 есе	100%
Ресей	210,2	560,5	559,5	440,2	1 077	804,5	+2,7 есе	+1,8 есе	30%
Қытай	38,9	212,4	352,0	71,3	326,1	342,3	+9,1 есе	+4,8 есе	19%
Өзбекстан	68,1	93,7	166,6	108,9	130,6	309,9	+2,5 есе	+2,9 есе	9%
Польша	67,8	86,9	116,1	27,8	58,3	199,8	+1,7 есе	+7,2 есе	6%
Үндістан	25,3	62,0	88,8	10,3	15,8	25,6	+3,5 р	+2,5 есе	5%
Чехия	45,9	45,3	67,1	22,6	15,8	15,3	+1,5 есе	-32%	4%
Қырғызстан	72,6	74,2	60,6	218,7	155,8	120,6	-17%	-45%	3%
Германия	84,7	75,9	48,9	59,2	34,9	15,8	-42%	-73%	3%
Гонконг	10,7	32,9	45,7	4,6	12,5	15,8	+4,3 есе	+3,4 есе	2%
Бельгия	26,3	41,7	44,7	21,4	22,5	20,5	+1,7 есе	-4 %	2%

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржымині МКК

Сары фосфор, полипропилен, хром қосылыстары сияқты тауарлардың экспорты Қазақстан үшін анағұрлым басым болып табылады, өйткені заттай мәнде экспорттың көлемі аз болған кезде құндық мәнде неғұрлым үлкен түсім алынатынын айта кету керек.

Химия өнеркәсібі өнімдерінің импорты ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР ҚМ МКК деректеріне сәйкес 2023 жылдың 12 айында **4 686,8 млн АҚШ** долларын құрады, бұл 2021 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда құндық мәнде **43,7%-ға өсуді көрсетеді**. Заттай мәнде өсім **1,6 есе** 2 098,7-ден 3 365,2 мың тоннаға дейін құрады.

5.4-сурет. 2021-2023 жылдардағы ҚР химия өнеркәсібі өнімдерінің импорты, млн. АҚШ доллары

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржымині МКК

ТОП-10 негізгі импорттық тауарлар бөлінісінде. Талданып отырған кезеңде химия саласы импортының жалпы көлеміндегі ең үлкен үлесті мыналар алады:

- уран-235 байытылған уран және оның қосылыстары; плутоний және оның қосылыстары; қорытпалар, дисперсиялар (металлокерамиканы қоса алғанда), керамика өнімдері. және құрамында уран-235, плутонмен байытылған уран бар қоспалар;

- үлес салмағы 0,94 немесе одан көп полиэтилен (4,6%);

- жуғыш, тазалағыш, бөлшек сауда үшін өлшеп оралған беттік-белсенді құралдар (4,0%);

- гербицидтер, өскінге қарсы құралдар және өсімдіктердің өсуін реттеушілер (3,8%);

- күнге күй және күнге күйге қарсы заттарды, маникюр мен педикюр заттарын қоса алғанда, косметикалық құралдар және макияжға арналған заттар, тер күтіміне арналған заттар (дәріліктерден басқа) (3,5%);

- құю қалыптарын немесе құю өзекшелерін өндіруге арналған дайын байланыстырушы заттар; басқа жерде аталмаған немесе енгізілмеген химиялық, химиялық немесе сабақтас өнеркәсіп салаларының өнімдері мен препараттары (табиғи өнімдер қоспаларынан тұратын препараттарды қоса алғанда), өзгелері (3,4%);

- тамақ өнеркәсібі немесе сусындар өндіру үшін пайдаланылатын хош иісті заттардың қоспалары (2,8%);

- төсемдегі диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, төсемдегі немесе онсыз дайын диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, өлшеп-оралмаған немесе жиынтықтарға өлшеп-оралмаған: өзгелері (2,3%);

- бастапқы нысандардағы полиацеталилер, қарапайым өзге полиэфирлер және эпоксидтік шайырлар; бастапқы нысандардағы поликарбонаттар, алкидті шайырлар, күрделі полиаллильді эфирлер және өзге күрделі полиэфирлер, полиэтилентерефталат: тұтқырлық саны 78 мл/г немесе одан жоғары (2,2%);

- натрий карбонаты (2,1%). (Кесте 5.5).

5.5-кесте. 2021-2023 жылдары ҚР химия өнеркәсібінің ең көп импортталатын 10 тауары

№	СЭҚ ТН	Атауы	Импорт, \$ млн			Импорт, мың тонна			2023/2021, %	
			2021ж.	2022ж.	2023ж.	2021	2022	2023	\$ мың	тонна
1.	284420	Уран-235 байытылған уран және оның қосылыстары; плутоний және оның қосылыстары; қорытпалар, дисперсиялар (металл керамиканы қоса алғанда), керамика өнімдері және құрамында уран-235, плутонмен	66,6	149,8	323,9	0,1	0,2	0,3	4 6	3 p

№	СЭҚ ТН	Атауы	Импорт, \$ млн			Импорт, мың тонна			2023/2021, %	
			2021ж.	2022ж.	2023ж.	2021	2022	2023	\$ мың	тонна
		байытылған уран бар қоспалар								
2.	390120	Үлес салмағы 0,94 немесе одан көп полиэтилен	199,4	222,5	216,8	136,2	181,0	154,4	+9%	+13%
3.	340250	Бөлшек саудада сату үшін өлшеп оралған, құрамында сабыны бар немесе жоқ (3401 тауар позициясының құралдарынан басқа) беттік- белсенді құралдар, жуғыш заттар (қосалқы жуғыш заттарды қоса алғанда) және тазартқыш құралдар	-	193,6	188,9	-	93,1	113,4	100%	100%
4.	380893	Гербицидтер, өскінге қарсы құралдар және өсімдіктердің өсуін реттеушілер	128,6	196,8	177,3	20,4	22,5	22,7	+38%	+11%
5.	330499	Өзге де косметикалық құралдар және макияжға арналған заттар, тер күтіміне арналған заттар (дәріліктерден басқа), күнге күйе және күнге күйеге қарсы заттарды, маникюр мен педикюр заттарын қоса алғанда	106,8	133,4	166,1	12,0	15,7	18,0	+56%	+50%
6.	382499	Құю қалыптарын немесе құю өзекшелерін өндіруге арналған дайын байланыстырушы заттар; басқа жерде аталмаған немесе енгізілмеген химиялық, химиялық немесе сабақтас өнеркәсіп	103,9	160,2	159,2	31,7	41,1	36,6	+53%	+15%

№	СЭК ТН	Атауы	Импорт, \$ млн			Импорт, мың тонна			2023/2021, %	
			2021ж.	2022ж.	2023ж.	2021	2022	2023	\$ мың	тонна
		салаларының өнімдері мен препараттары (табиғи өнімдер қоспаларынан тұратын препараттарды қоса алғанда), өзгелері:								
7.	330210	Тамақ өнеркәсібі немесе сусындар өндіру үшін пайдаланылатын хош иісті заттардың қоспалары	81,1	110,9	133,1	3,3	3,9	3,9	+64%	+18%
8.	382219	Төсемдегі диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, төсемдегі немесе онсыз дайын диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, өлшеп-оралмаған немесе жиынтықтарға өлшеп-оралмаған: өзгелері	-	86,9	107,2	-	1,8	1,7	100%	100%
9.	390761	Бастапқы нысандардағы полиацеталилер, қарапайым өзге полиэфирлер және эпоксидтік шайырлар; бастапқы нысандардағы поликарбонаттар, алкидті шайырлар, күрделі полиаллильді эфирлер және өзге күрделі полиэфирлер, полиэтилентерефт алат: тұтқырлық саны 78 мл/г немесе одан жоғары	37,9	122,7	101,7	33,4	80,3	80,6	2,9 есе	2,4 есе

№	СЭК ТН	Атауы	Импорт, \$ млн			Импорт, мың тонна			2023/2021, %	
			2021ж.	2022ж.	2023ж.	2021	2022	2023	\$ мың	тонна
10.	283620	Натрий карбонаты	69,9	84,9	97,0	353,7	302,7	347,7	+39%	-2%

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржымині МКК

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда мынадай өнімдер бойынша 2022 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда құндық мәнде импорттың ұлғаюы байқалады:

- Ресейден импорттау есебінен уран-235 байытылған уран және оның қосылыстары; плутоний және оның қосылыстары; Қорытпалар, дисперсиялар, керамикалық өнімдер және құрамында уран-235 байытылған уран, плутон (+2,2 есе) бар қоспалар;

- АҚШ, Франция, Корея, Израиль және т. б. елдерден импорттау есебінен күнге күйе және күнге күйе қарсы заттарды, маникюр мен педикюр заттарын қоса алғанда, косметикалық құралдар және макияжға арналған заттар, тер күтіміне арналған заттар (дәріліктерден басқа);

- Мысырдан, Ирландиядан, Франциядан және т. б. импорттау есебінен тамақ өнеркәсібі немесе сусындар өндірісі үшін пайдаланылатын хош иісті заттардың қоспалары;

- АҚШ, Германия, Қытай импорты есебінен төсемдегі диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, төсемдегі немесе онсыз дайын диагностикалық немесе зертханалық реагенттер, өлшеп-оралмаған немесе жиынтықтарға өлшеп-оралмаған: өзгелері (+23,3%);

- негізінен Қырғызстаннан импорт есебінен натрий карбонаты және т. б.

ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР ҚМ МКК деректеріне сәйкес 2023 жылдың 12 айында химиялық өнімдер импортының негізгі көлемі Ресейден (38,7%), Қытайдан (16,6%), Германиядан (6,3%) келіп түсті (5.6-кесте).

5.6-кесте. 2021-2023 жж. Қазақстанға химия өнеркәсібі тауарларын жеткізуші негізгі елдер

Ел	Импорт, \$ млн			Импорт, мың тонна			2023 / 2021		Үлесі, %
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	заттай мәндегі	құны	
ҚР импорты	3 262,4	4 434,0	4 686,8	2 980,7	3 035,3	3 365,2	+1,4 есе	+13,3%	100%
Ресей	1 633,7	1 969,5	1 815,3	2 181,8	2 126,	2 282,0	+12,5%	+4,5%	38,7%
Қытай	451,1	802,0	776,9	206,5	325,6	359,6	+72,2%	+1,7 есе	16,6%
Германия	120,5	235,0	293,8	26,3	48,9	49,2	+1,7 есе	+1,7 есе	6,3%
АҚШ	135,2	150,1	197,3	9,7	15,2	17,7	+2,4 есе	+1,9 есе	4,2%
Франция	99,4	122,2	193,1	9,9	11,9	13,8	+45,9%	+1,8 есе	4,1%
Түркия	73,3	95,0	135,0	35,4	40,8	59,6	+1,9 есе	+1,4 есе	2,9%
Мысыр	55,6	91,0	106,4	1,9	2,5	2,9	+1,8 есе	+1,7 есе	2,3%
Польша	47,2	80,4	98,1	13,5	23,5	24,0	+1,9 есе	+1,5 есе	2,1%
Корея	66,5	85,3	85,3	23,5	34,0	30,6	+2,1 есе	+1,8 есе	1,8%
Италия	50,1	77,2	81,5	13,3	15,7	12,0	+28,3%	+30,2%	1,7%

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ және ҚР Қаржымині МКК

Айта кету керек, Қазақстанның химиялық өнімдерін экспорттауда негізгі көлем аралық тауарларға (күкірт, сары фосфор, параксилон және т.б.) тиесілі. Сонымен қатар, Қазақстан нарығының күрделі тауарларға деген қажеттілігі де импорттық жеткізілімдер (гербицидтер, полиэтилен, ББК және т.б.) есебінен жабылады. Бұған қоса, отандық аз тоннажды өндірістің (беттік белсенді заттар, химреагенттер, катализаторлар, құю қалыптарын өндіруге дайын байланыстырғыштар және т.б.) импорттық шикізат компоненттеріне тәуелділігі байқалады.

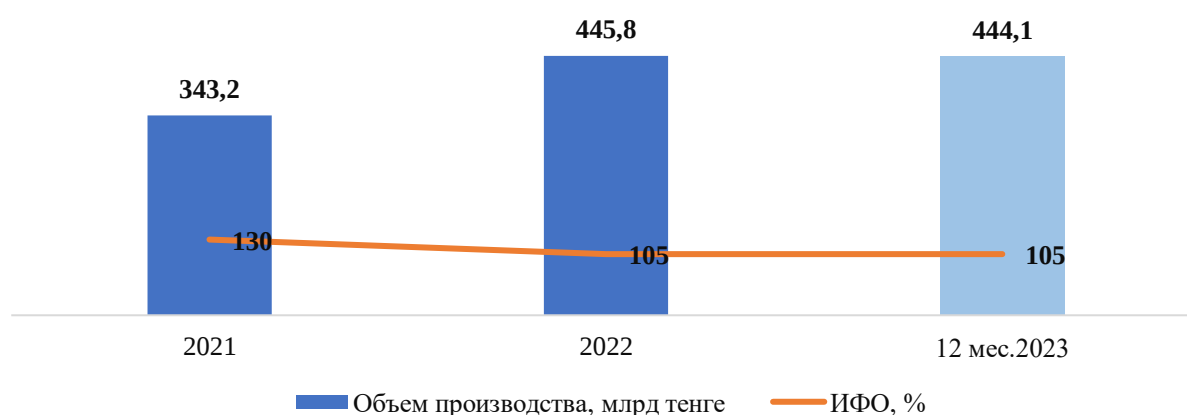
Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру химия өнеркәсібімен байланысты сала болып табылады. Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндірудің айрықша ерекшелігі-олардың кең ассортименті, өйткені олар экономиканың барлық салаларында қолданылады.

Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру көлемі, жылдық деректерге сәйкес, 2022 жылы құндық мәнде 445,8 млрд теңгені құрады, бұл 2021 жылмен салыстырғанда 29,9%-ға артық, НКИ 105% құрады.

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда өнеркәсіп құрылымындағы саланың үлесі 1%-ға, өңдеуші өнеркәсіптің үлесі 2%-ға тең.

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда өндіріс көлемі құндық мәнде 444,1 млрд теңгені құрады, бұл 2022 жылғы ұқсас кезеңдегі көрсеткіштен 0,4%-ға төмен. Нақты көлем индексі (НКИ) 105% құрады (5.5-сурет).

5.5-сурет. Резеңке және пластмасса бұйымдарының өндіріс көлемі және НКИ

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылы құндық мәнде резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру серпінін ескере отырып, мынадай секторларда өсім байқалады (1-кесте):

- ЭҚЖЖ 2219 - Өзге де резеңке өнімдер өндірісі (+3,6 р);
- ЭҚЖЖ 2221 - Пластмасса тақталар, табақтар, құбырлар және профильдер өндірісі (+15%);
- ЭҚЖЖ 2222 - Тауарларға арналған пластикалық қаптамалар өндірісі (+21,5%);
- ЭҚЖЖ 2223 - Құрылыс пластмасса бұйымдары өндірісі (+38,7%);
- ЭҚЖЖ 2229 - Өзге де пластмасса бұйымдары өндірісі (+41,6%).

Пластмассада жасалған бұйымдар өндірісінің өсуіне құрылыстың өрлеуі ықпал етті. 2022 жылғы жедел деректер бойынша құрылыс жұмыстарының көлемі 6 255,9 млрд теңгені құрады, бұл 2021 жылғы қаңтар-желтоқсанға қарағанда 9,4%-ға артық.

2023 жылғы қаңтар-желтоқсандағы құндық мәндегі резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру динамикасын ескере отырып, 2022 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда мынадай секторларда өсім байқалады (5.7-кесте):

- ЭҚЖЖ 2211 - Резеңке шиналар, доңғалақ тыстары мен камералар өндірісі (+5,3%);

- ЭҚЖЖ 2219 - Өзге де резеңке бұйымдар өндірісі (+54%);

- ЭҚЖЖ 2222 - Тауарларға арналған пластикалық қаптамалар өндірісі (+6,2%);

- ЭҚЖЖ 2229 - Өзге де пластмасса бұйымдарын өндіру (+11,1%).

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда орындалған құрылыс жұмыстарының көлемі 7 494,6 млрд теңгені құрады, бұл 2022 жылмен салыстырғанда 13,3%-ға артық. 2022 жылмен салыстырғанда 2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда құрылыс жұмыстарының көлемінің ұлғаюы құрылыстарды (26,4%-ға) және тұрғын үйлерді (7%-ға) салу және жөндеу жұмыстарымен байланысты.

5.7-кесте. Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндірісінің құндық мәндегі серпіні, млн теңге

ЭҚЖЖ	Тауардың атауы	2021	2022	2023 ж. 12 ай
22	Резеңке және пластмасса бұйымдарын өндіру	343 216,0	455 830,3	444 106
22.1 - Резеңке бұйымдар өндірісі				
2211	Резеңке дөңгелек тыстары мен камералар өндірісі; резеңке дөңгелек тыстарын қалпына келтіру	39,7	28,3	29,8
2219	Өзге де резеңке өнімдер өндірісі	11 974,9	43 637,1	28 323,4
221	Резеңке бұйымдар өндірісі	12 014,6	43 665,4	28 353,2
22.2 - Пластмасса бұйымдарын өндіру				
2221	Пластмасса плиталар, табактар, құбырлар және профильдер өндірісі	167 778,9	192 978,5	191 841,9
2222	Тауарларға арналған пластикалық қаптамалар өндірісі	50 646,4	61 534,9	65 369,1
2223	Құрылыс пластикалық бұйымдарын өндіру	69 750,7	96 719,0	90 825,6
2229	Басқа да пластикалық бұйымдар өндірісі	43 025,3	60 932,5	67 716,0
222	Пластмасса бұйымдарын өндіру	331 201,3	412 164,9	415 752,6

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

Талданатын кезеңде 2023 жылғы қаңтар-желтоқсан айларында өндіріс көлемінің заттай түрде өсуі келесі тауар позициялары бойынша байқалады:

- Конвейерлік (транспортёрлік) таспалар және резеңкеден жасалған жетекті белдіктер (+12,8%);

- Құбырлар, түтіктер, жеңдер мен шлангілер және олардың пластмассада жасалған фитингтері (+5,6%);

- Пластмассада жасалған асхана, ас үй, дәретхана және өзге де тұрмыстық заттар (+4,9) (5.8-кесте).

Тауарлар шығарылымының заттай мәндегі көлемінің төмендеуі мынадай позициялар бойынша байқалады: резеңкеден (эбониттен басқа) жасалған құбырлар, түтіктер, жеңдер мен шлангілер (-13%), плиталар, парақтар, пленка, фольга және өзге материалдармен (-21,5%) *арматураланбаған немесе араласпаған Пластмассада жасалған жолақтар*, М ешкі мен сөмкелер (оның ішінде конустық) полиэтиленнен (-0,8%), есіктер, терезелер, есік жақтаулары мен терезе жақтаулары, есік табалдырықтары, жапқыштар, жалюзи және ұқсас өнімдер және олардың пластмассада жасалған бөліктері (-1,9%), бұл өнім өндірісінің төмендеуі Ресей тарапынан бәсекелестіктің өсуіне байланысты.

5.8-кесте. 2022 ж. қаңтар-желтоқсан және 2023 ж. резеңке және пластмасса бұйымдарын өндірісінің заттай мәндегі серпіні

Тауардың атауы	2022 ж. 12 ай	2023 ж. 12 ай	НКИ, %
Резеңкеден (эбониттен басқа) жасалған құбырлар, түтіктер, жеңдер мен шлангілер, тонна	891,3	775,2	87
Резеңкеден жасалған конвейерлік (транспорттер) ленталар және жетекті белдіктер, тонна	104,9	118,4	112,8
Пластмассада жасалған құбырлар, түтіктер, құбыртүтіктер мен шлангілер және олардың фитингтері, тонна	159 044,1	167 940,3	105,6
Өзге де материалдармен арматураланбаған немесе біріктірілмеген, пластмасса тақталар, табақтар, пленка, жұқалтыр және жолақтар, тонна	45 621,2	35 647,2	78,1
Полиэтиленнен жасалған қаптар мен сөмкелер (конустықты қоса алғанда), тонна	27 262,9	27 050,3	99,2
Пластмассада жасалған есіктер, терезелер, есіктерге арналған қораптар мен табалдырықтар, терезе жақтаулары, терезе қақпақтары, жалюзи және ұқсас бұйымдар мен олардың бөлшектері, тонна	52 044,8	51 048,1	98,1
Үй тұрмысына қажетті, пластмассада жасалған асхана, асүй, дәретхана және өзге де заттар, тонна	9 038,3	9 481,4	104,9

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

2023 жылғы қаңтар-қарашада резеңке және пластмасса бұйымдары нарығының көлемі 2 842 млн АҚШ долларын (1 296,3 млрд теңге) құрады, бұл 2022 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда 13,2%-ға артық. Өндірістің өсуіне қарамастан (2022 жылға қарай +9,5%) ОТӨ үлесі 5,7 п.т. төмендеді және 19,5% құрады, бұл ең алдымен импорттың өсуімен байланысты (+21,8%). Импорттық өнімнің үлесі 80,5% құрады (5.9-кесте).

5.9-кесте. ҚР-дағы резеңке және пластмасса бұйымдар нарығы

	2021	2022	2022 ж. 11 ай	2023 ж. 11 ай
Өндіріс, млрд теңге	343,2	455,8	370,1	405,2
Өндіріс, млн. АҚШ доллары	805,6	989,8	804,1	888,5
Импорт, млн АҚШ доллары	1 675,0	2 081,2	1 878,3	2 287,3
Экспорт, млн АҚШ доллары	108,7	205,9	172,3	333,6
Тұтыну, млн АҚШ доллары	2 372	2 865,1	2 510,1	2 842,2
ОТӨ үлесі, %	29	27,4	25,2	19,5
Импорт үлесі, %	71	72,6	74,8	80,5
АҚШ долларының орташа бағамы	426,03	460,48	460,22	456,09

Резеңке және пластмасса бұйымдарын отандық өндіру көлемінде пластмассадан және резеңкеден жасалған құбыр өнімдері және пластмасса бұйымдары (*есіктер, терезелер, есіктер мен терезе жақтаулары, есіктерге арналған табалдырықтар*) сияқты тауарлар басым.

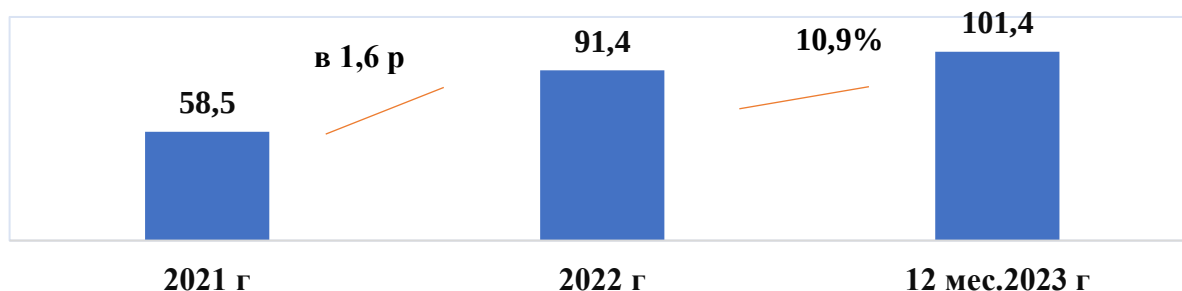
Резеңке бұйымдарын өндірудің негізгі шикізаты табиғи және жасанды полимерлер болып табылады. Ең алдымен, бұл әртүрлі құрамдағы резеңкелер. Пластмассадан жасалған бұйымдар - полимерлердің синтетикалық немесе табиғи қосылыстарынан жасалған органикалық материалдар. Осы материалдың ерекшелігі - ол әсер етеді, оңай ериді, ал қысым немесе жоғары температураның әсерінен ол салқындағаннан кейін сақталатын жаңа пішінді алады. Кез-келген пластикалық өнімде полимер міндетті компонент болып табылады. Дегенмен, бұл материалдың өте аз бөлігі тек полимерлерден тұрады, әдетте оған әртүрлі қоспалар – толтырғыштар, бояғыштар және тұрақтандырғыштар қосылады.

Айта кетерлігі, бұл сала автомобильдер мен кез-келген көлік құралдарына арналған жаңа шиналар мен шиналарды, линолеумды және еденге арналған басқа серпімді жабындарды, басқа полимерлі материалдардан жасалған бұйымдардың әртүрлі түрлерін импорттауға байланысты.

Салаға инвестициялар көлемі

2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда резеңке және пластмасса бұйымдарын өндірудің негізгі капиталына салынған инвестициялар көлемі 2022 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда 10,9%-ға өсіп, 101,4 млрд теңгені құрады. Инвестициялардың негізгі өсуі Қарағанды облысында KamaTyresKZ Шина кәсіпорнының құрылысымен байланысты.

5.6-сурет. ҚР резеңке және пластмасса бұйымдарын өндірудің негізгі капиталына инвестициялар, млрд теңге

Дереккөз: ҚР СЖЖРА ҰСБ

Негізгі капиталға инвестициялардың жалпы көлеміндегі саланың үлес салмағы ағымдағы кезеңде 2023 жылғы қаңтар-желтоқсанда 1,2% құрады. Кәсіпорындардың меншікті қаражаты есебінен негізгі капиталға инвестициялар көлемі резидент тенгестердің басқа қарыз қаражаты есебінен 87,2 млрд теңге (86%) жүзеге асырылды.

Қазақстан Республикасының Білім беру жүйесі саланың ағымдағы қажеттіліктерін қажетті кадрлар санымен қамтамасыз етеді. Алайда, жаңа өндірістерді ашу кезінде саланы қарқынды дамыту қажеттілігі білікті кадрлардың қосымша санын талап етеді.

Химия өнеркәсібінің 12 орта техникалық және жоғары мамандықтары бойынша кадрларға қажеттілік жоғары оқу орындары мен кәсіптік оқу орындарында даярлау есебінен жабылуы тиіс.

1. Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы (орта техникалық)
2. Органикалық заттардың химиялық технологиясы (орта техникалық)
3. Химик (зертханашы)
4. Резеңке-техникалық өндіріс (орта-техникалық)
5. Полимерлік өндіріс технологиясы (орта техникалық)
6. Химия (оқытушы)
7. Химия (мамандануы: «Химиялық экология», «Криминалистикалық және экологиялық сараптама», «Аналитикалық химия», «Химиялық сараптама»)
8. Бейорганикалық заттардың химиялық технологиясы (инженер-технолог)
9. Органикалық заттардың химиялық технологиясы (инженер-технолог)
10. Жарылғыш заттар мен пиротехникалық заттардың химиялық технологиясы (инженер-технолог)
11. Мұнай, газ және көмірдің химиялық технологиясы
12. Жоғары молекулалық қосылыстардың химиясы.

Саланың өнеркәсіптік кәсіпорындарының өкілдеріне жыл сайын химия өнеркәсібі кәсіпорындары мен резеңке-техникалық бұйымдар өндірісі үшін талап етілетін тиісті мамандарды даярлаудың орны, мамандануы, саны мен мерзімі туралы хабарлама жіберілуі тиіс. Саланы білікті кадрлармен қамтамасыз ету үшін кәсіптік-техникалық білім беру жүйесін жетілдіру, кәсіпорындардың нақты мамандықтар бойынша кәсіптік-техникалық білім берудің жұмысшы кадрларына қажеттілігін тұрақты мониторингілеу бойынша тұрақты жұмыс қажет.

Экономиканың нақты секторының отандық салаларын кадрлармен қамтамасыз ету проблемаларының бірі Қазақстанда инженерлік-техникалық білімі бар мамандарға да, жұмысшы кәсіптеріне де ғылыми негізделген қажеттіліктің жоқтығы болып табылады.

Осыған байланысты республикада Қазақстанның салалары мен өңірлерін кадрлық қамтамасыз етуді болжаудың интеграцияланған экономикалық-математикалық моделін әзірлеу өзекті болып отыр. Бұл модель Қазақстан өңірлерінің әлеуметтік-экономикалық дамуын негізге ала отырып, жоғары білім беру, сондай-ақ кәсіптік білім беру жүйесіндегі әртүрлі деңгейдегі мамандарды даярлау, кәсіптік қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру процестерін жедел басқаруға бағдарланатын болады.

Кадрларды даярлау импортты алмастыратын және/немесе экспортқа бағдарланған өнім алу мақсатында жаңа технологияларды пайдалануды көздейтін өндірістерде жұмыс істеу үшін бағдармен жүзеге асырылатын болады.

Қазақстандық өнеркәсіпте жоғары білікті кадрлардың жетіспеушілігі проблемасы өнеркәсіптің жекелеген салаларына әсер етпейді, бірақ бүкіл экономиканың дамуындағы әмбебап проблема және кедергі болып табылады.

Соңғы жылдары жұмысшылардың кәсіптік ұтқырлығының өсуі байқалады, олардың көпшілігі екінші немесе үшінші кәсіптік білім алады, сонымен қатар жоғары және орта арнайы білімі бар жұмысшылар санының өскені байқалады. Сонымен қатар, азаматтарды кәсіптік даярлаудың құрылымы мен нысандары кәсіптік бөліністегі жұмыс күшіне сұраныстың өзгеруіне сәйкес келмейді. Кәсіптік дайындық пен жоғары мектеп арасында теңгерімсіздік бар.

Дуальды білім беру, техникалық және кәсіптік білім беру жүйесінің (ТЖКБ) түлектерін сертификаттау жүйесі және т.б. сияқты жаңа және кеңінен талқыланатын және прогрессивті әдістер кеңінен қолданылмады. Қазіргі заманғы кәсіптік стандарттар әзірленбеген. Оқу орындарын оқу процесіне арналған заманауи жабдықтармен және материалдармен қамтамасыз ету жетілдіруді қажет етеді.

Павлодар қаласының «С.Торайғыров атындағы орта білім беру мектебі» КММ, «Павлодар технологиялық колледжі» ПБХ КМК және «Торайғыров университеті» КЕАҚ-мен бірлескен қызмет туралы 4 жақты шарт жасасқан «Компания Нефтехим LTD» ЖШС (Павлодар облысы) прогрессивті

тәжірибесі қызығушылық тудырады. Қарастырылып отырған шарт білім беру процесінің барлық сатыларын: мектеп – колледж – университетті кәсіпорынмен қамтудың перспективалық бағытын білдіреді.

Бұл ретте шарттың әрбір қатысушысының алдына қойылған міндеттердің сатысы өзіне назар аударады. **Университеттің алдына келесі міндеттер қойылды:**

- колледждің білім беру бағдарламаларын әзірлеуге және іске асыруға қатысу;
- университетке түсуге білім беру бағдарламаларының бағыттары бойынша кафедраларда колледж оқушыларын мамандандырылған даярлауды ұйымдастыру;
- университеттің жетекші ғалымдарының колледж оқушылары мен оқытушыларының зерттеулерді ұйымдастыру бойынша ғылыми-зерттеу жұмысы бойынша консультациялар өткізуіне жәрдемдесу;
- колледж оқушыларымен мақсатты кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізу;
- колледж білім алушыларына зертханалық-практикалық сабақтар мен оқу-таныстыру практикасын өткізу үшін зертханаларды пайдалануға мүмкіндік беру;
- университеттің жетекші ғалымдары колледждің бітіру курсының студенттеріне дайындық бағытының өзекті тақырыбы бойынша кемінде бір ашық дәріс өткізу;
- колледж білім алушылары мен оқытушыларының академиялық ұтқырлығын ұйымдастыру;
- университеттің электрондық кітапханасын пайдалануға рұқсат беру;
- әдістемелік жұмыстың желілік кестесіне сәйкес бірлескен іс-шаралар өткізу.

Шарт шеңберінде колледж алдына мынадай міндеттер қойылды:

- колледж оқушыларын жоғары білім алуға бағыттау;
 - World Skills кәсіби шеберлік конкурстарын өткізуге университет өкілдері мен студенттерін тарту;
 - университетте білім алушыларға жұмыс біліктілігі бойынша кәсіби сертификаттауға мүмкіндік беру;
 - кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізуге жәрдемдесу.
- Жалпы орта білім беретін мектептің алдына қойылған міндеттер:
- университет пен колледждің оқытушылары мен студенттеріне кәсіптік бағдар беру жұмыстарын жүргізуге жәрдемдесу;
 - студенттерді колледжге және университетке «Ашық есік күндеріне», түрлі шеберлік сыныптарына және колледждің немесе университеттің табысты түлектерімен кездесулерге қатысу үшін жіберу;
 - ерте кәсіптік бағдар беру және болашақ мамандықтың қажетті дағдыларын алу үшін мектеп базасында бейіндік сыныптар құру;
 - колледжде және университетте оқудың артықшылықтарын түсіндіру үшін ата-аналармен мақсатты жұмыс жүргізу.

Қамқоршылық аясында кәсіпорын келесі міндеттерді орындайды:

- «Полимерлік өндіріс технологиясы» мамандығы бойынша негізгі білім беру бағдарламалары мен кәсіби модульдерді келісу;
- колледж түлектерін қорытынды аттестаттауды ұйымдастыру кезінде кәсіпорын өкілдерінің қатысуы;
- кәсіпорын базасында колледж және университет оқытушылары үшін тағылымдамалар өткізу;
- оқушылар мен колледж және университет студенттеріне таныстыру экскурсияларын өткізу;
- студенттердің кәсіптік практикадан өту кезеңінде тәлімгерлерді бекіту;
- түлектерді жұмысқа орналастыруға жәрдемдесу.

Ұсынылған өзара әрекеттесу схемасы ойластырылған, тиімді және жүзеге асырылады.

Сондай-ақ, «Компания Нефтехим LTD» ЖШС еңбек ұжымы жергілікті университет пен колледж түлектерімен толық қамтылғанын атап өткен жөн.

4 тарапты шарттың қолданылу мерзімі 2028 жылға дейін.

6. ЭҚЖЖ бойынша кәсіптік қызметтің әрбір түрінің кәсіпорындарында ҰКЖ бойынша қызметтер мен кәсіптердің негізгі топтарының сипаттамасы және олардың білімі (дипломдар, сертификаттар, куәліктер) мен жұмыс тәжірибесі бойынша тиісті біліктіліктері

Бір деңгейдегі біліктіліктің екіншісінен сапалық айырмашылығын анықтайтын кәсіп білімі, іскерлігі мен құзыреттілігінің сипаттамасы қосымшаға (қосымша) сәйкес «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласы үшін СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы» 1-кестеде көрсетілген.

7. Саланың кәсіптік стандарттарының тізбесі

(қолданыстағы және әзірлеуге жоспарланған)

ҚР Премьер-Министрінің орынбасары Е.Л. Тоғжановтың 2022 жылғы 14 сәуірдегі хаттамалық тапсырмаларын іске асыру мақсатында ИИДМ-нің 2022 жылғы 26 мамырдағы № 285 бұйрығымен «Атамекен» ҰКП, сала бірлестіктері, оқу орындары және жергілікті атқарушы органдар құрамында машина жасау кәсіптері бойынша салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу немесе өзектендіру мәселелері жөніндегі жұмыс тобы бекітілді.

2023 жылы 53 кәсіпті қамтитын 3 кәсіптік стандарт бекітілді және қолданылады.

7.1 «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласының қолданыстағы кәсіптік стандарттары

КС атауы	Мамандықтар	Әзірлеуші	бекіту туралы бұйрықтың № т күні
«Кокс-химия өндірісі»	Кокс пештерін газдандырушы	Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігінің Индустриялық даму комитеті	Атамекен ҚР ҰКП №135 бұйрығы 01.09.2023 ж.
	Люкші		
	Термоантрацитті пештерді тиеуші-түсіруші		
	Коксты сұрыптаушы		
	Барилетчик		
	Шымтезек қайнатушы		
	Есікші		
	Кокс құюшы		
	Жиектеуші-кабинашы		
	Кокс тазартқыш		
	Кокс тиегіш		
	Нафталинді престеуші		
	Шымтезек плитасын престеуші		
	Химиялық өнімді құюшы		
	Қалқалаушы		
	Скруббер-сорғыш		
	Тоннельші		
	Скип көтергіш тоннельші-моторист		
«Кокстан химиялық заттар өндірісі»	Пек тиеу жөніндегі аппаратшы		
	Жоғары температуралы пек алу аппаратшысы		
	Кумарон шайырын алу аппаратшысы		
	Шымтезекті кептіру аппаратшысы		
	Таза антрацен алу аппаратшысы		
	Көмір лак дайындау аппаратшысы		
	Препаратталған шайырды дайындау аппаратшысы		
	Дициклопентадиен өндірісінің аппаратшысы		
	Индол өндірісінің аппаратшысы		
	Креолин және лизол өндіру аппаратшысы		
	Аз тоннажды өнімдерді өндіру аппаратшысы		
	Пиридин негіздерін өндіру аппаратшысы		
	Қалыпталған кокс өндірісінің аппаратшысы		
	Кокстелетін шихтаны термоөңдеу аппаратшысы		
	Майларды сусыздандыру және пиридинсіздендіру аппаратшысы		
	Аммоний сульфатын алу аппаратшысы		

КС атауы	Мамандықтар	Әзірлеуші	бекіту туралы бұйрықтың № т күні
	Шикі бензол алу аппаратшысы		
	Күкіртті сутекті жағу аппаратшысы		
	Кристалдану аппаратшысы		
	Салқындату аппаратшысы		
	Газды тазарту аппаратшысы		
	Айдау (дистиляция)аппаратшысы		
	Центрифугалау аппаратшысы		
	Конденсация аппаратшысы		
	Ағынды суларды тазарту аппаратшысы		
	Пек тиеу жөніндегі аппаратшы		
	Жоғары температуралы пек алу аппаратшысы		
«Кокс-химиялық процесті басқару»	Барабанды салқындатқыш машинисі		
	Кокос тиеу машинасының машинисі		
	Кокс машиналарының машинисі		
	Сульфат қоймасының кран машинисі		
	Коксты құрғақ сөндіру қондырғысының машинисі		
	Сөндіру вагонының электровоз машинисі		
	Газ үрлеу машиналарының машинисі		
	Сорғы қондырғыларының машинисі		

Сонымен қатар, 2024-2027 жылдары кәсіптік стандарттарды әзірлеу үшін сала мамандықтарының тізбесін қалыптастыру бойынша іс-шаралар жүргізілуде.

Қазіргі уақытта КС әзірлеу ұсынылады:

7.2. «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласының кәсіптік стандарттарын әзірлеуге

Резеңке шиналар, доңғалақ тыстары және камералар өндіру және қалпына келтіру	Доңғалақ тыстарын құрастырушы-қалыптаушы
	Автокамера агрегатының машинисі
	Престеуші-вулканизаторшы
	Техник-технолог
Резеңке-техникалық бұйымдар өндірісі	Резеңке бұйымдар мен бөлшектерді дайындаушы
	Резеңке қоспаларды ораушы
	Каландра машинисі
	Резеңке араластырғыш машинисі
	Орау жеңдерін дайындау жөніндегі агрегаттың машинисі
	Техник-технолог
	Латекс бұйымдарын жасаушы
	Латекс қоспасын дайындау аппаратшысы және т. б.

Резеңке санитариялық-гигиеналық және медициналық бұйымдар өндірісі	Резеңке қоспаларды дайындау жөніндегі оператор
	Медициналық бұйымдарды жағушы
	Резеңке бұйымдарын сынаушы
	Техник-технолог
Пластмассада жасалған бұйымдар өндірісі	Пластмасса құюшы
	Пластмассада жасалған бұйымдарды жинаушы
	Полимерлік өндіріс желілерінің операторы
Линолеум және еденге арналған өзге де серпімді жабындар өндірісі	Синтетикалық материалдармен қаптаушы
	Линолеум кептіргіш
	Экструдер машинисі
Өзге де пластмасса бұйымдарын өндіру	Пластмасса құюшы
	Техник-технолог

2025 жылы 4 кәсіптік стандарт әзірлеу жоспарлануда, 2026 жылы: өзектендіру – 3 КС, әзірлеу – 16 КС.

8. СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы

СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы «1-кесте. «Химия өнеркәсібі және резеңке және пластмасса бұйымдарын жасау» саласына арналған СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы» қосымшасына сәйкес кестелік форматта келтірілген.

Бұл кестеде ЭҚЖЖ мен ҰБШ деңгейлерінің, ҰКС сабақтарының өзара байланысы, сондай-ақ ұжымдық еңбек бөлінісіндегі рөлдер, қызметті жүзеге асыру үшін қандай білім, білік (дағды), сондай-ақ жеке құзыреттер қажет екені көрсетілген.

ҰБШ біліктілік деңгейлерінің бірыңғай шкаласын айқындайды және сәйкестікті растау және мамандардың біліктілігін беру үшін негіз болып табылады.

Рамалық конструкцияның құрылымы біліктіліктің 3 деңгейін білдіреді:

- жеке және кәсіби құзыреттері;
- білігі мен дағдылары;
- білімі.

Қызметкердің белгілі бір еңбек функцияларын орындау үшін жеткілікті білімі мен білігінің жалпы жиынтығын бағалау үшін 9 біліктілік деңгейі көзделеді:

- 1 қатаң талаптар ұсынылмайтын біліктілігі жоқ еңбек деңгейі;
- 2, 3, 4 жұмысшы мамандықтарының деңгейлері;
- 5, 6 мамандар деңгейлері;
- 7, 8 ұйым басшыларының деңгейлері, топ менеджерлер;
- 9 деңгей - ел басшылығы.

Төменде кестелік нысанда біліктіліктің әрбір деңгейі үшін қажетті білігі мен дағдылары, жеке және кәсіби құзыреттіліктері, сондай-ақ біліктілікке негізделген оқыту нәтижелеріне қойылатын талаптарды үзіліссіздік, сабақтастық және дәйекті түрде арттыру қағидаттары (1-ден 8-ші біліктілік деңгейіне дейін) көрсетілген.

8.1. ҰБШ деңгейлері бойынша білігі мен дағдылар, құзыреттер

ҰБШ деңгейі	білігі мен дағдылары	Жеке және кәсіби құзыреттіліктері
1	Белгілі үлгі бойынша қарапайым тапсырмаларды орындау	Тікелей бақылаудағы қызмет
2	Берілген іс-қимыл алгоритмі бойынша тапсырмаларды орындау және оны жұмыс жағдайларына сәйкес түзету	Дербестіктің белгілі бір үлесі бар басшылықтағы қызмет
3	Стандартты жағдайларда типтік кәсіби мәселелерді шешу	Қойылған міндетке сүйене отырып белгілі бір дербестік үлесі бар қызмет
4	Оқу және еңбек жағдайын, оның мүмкін болатын өзгерістері мен салдарын дербес талдауды талап ететін болжамды жағдайларда кең спектрлі типтік кәсіби міндеттерді шешу	Маңызды әлеуметтік және этикалық аспектілерді ескере отырып, басқалардың стандартты жұмысына басшылық ету Жеке оқыту және басқаларды оқыту үшін жауапкершілік
5	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби міндеттерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты мен мақсаттары шеңберіндегі еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
6	Теориялық және практикалық білімді қолдана отырып, кәсіби мәселелерді шешудің әртүрлі нұсқаларын дербес әзірлеу және ұсыну	Ұйымның стратегиясы, саясаты және мақсаттары шеңберіндегі еңбек және оқу іс-әрекетінің процестерін дербес басқару және бақылау, проблеманы талқылау, қорытындыларды дәлелдеу және ақпаратпен сауатты жұмыс істеу
7	Кәсіби қызметтің мақсатын өз бетінше анықтау және оларға жетудің тиісті әдістері мен құралдарын таңдау. Жаңа білім алу бойынша ғылыми, инновациялық қызметті жүзеге асыру	Бөлімшенің немесе ұйымның стратегиясын, қызметін анықтау. Бөлімше деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік жүктеу
8	Кәсіби және әлеуметтік салада идеяларды қалыптастыру, инновациялық қызмет нәтижелерін болжау, кең ауқымды өзгерістерді жүзеге асыру, күрделі өндірістік және ғылыми процестерге басшылық жасау	Стратегияны анықтау, процестер мен қызметті басқару, институционалдық құрылымдар деңгейінде шешім қабылдау және жауапкершілік жүктеу Ғылыми және практикалық салада көшбасшылық, дербестік, талдау, бағалау және күрделі инновациялық идеяларды жүзеге асыру қабілеті

9. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы

Кәсіптік топтарда кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы кестелік форматта келтірілген: «2-кесте. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы».

Бұл кестеде жұмысшылардың кәсіптік дамуын көрсету үшін кәсіптер / қызметтер арасындағы байланыс көрсетілген.

Кесте кәсіптік даму көлденең – СБШ-ның бір біліктілік деңгейі шегінде де, тігінен – әртүрлі біліктілік деңгейлері бойынша да жүруі мүмкін екенін көрсетеді.

Жаңа технологияларды енгізу мамандарға жаңа білім мен дағдыларды игеру бойынша талаптар қояды, бұл еңбек нарығында ҰКЖ-да жоқ жаңа кәсіптердің/қызметтердің пайда болуына түрткі болады.

Бұл кестеде функционалды карта, оның ішінде жаңа мамандықтар бар. Көрсеткілер қызметкерлердің кәсіби дамуын, соның ішінде біліктілігін арттыру арқылы көрсету үшін кәсіптер/қызметтер арасындағы байланысты көрсетеді.

Тік көрсеткілер СБШ деңгейлері бойынша өсу мүмкіндіктерін көрсетеді, көрсеткілердің болмауы келесі деңгейге шығу үшін тиісті білім алу қажет екенін білдіреді (білім деңгейін 6-бөлімнен қараңыз).

Кестенің көлденеңінен қызметкердің СБШ деңгейлеріне сәйкес кестеде келтірілген кез-келген салада өз қызметін жүзеге асыруға мүмкіндігі бар екендігі көрсетілген.

10. Кәсіптерінің халықаралық стандартты жіктеуішін 2008 (ISCO-08) және ҰКЖ ескере отырып, СБШ-дағы кәсіптік біліктілік картасы

Кәсіптердің халықаралық стандартты жіктеуішін (ISCO-08), ҚР Ұлттық кәсіп жіктеуішін (ҰКЖ) ескере отырып, салалық біліктілік шеңбері біліктілік деңгейлері бойынша бөлінген кәсіптік біліктілік картасын (КБК) білдіреді.

КБК қосымшаға сәйкес кестелік нысанда келтірілген: «3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасы.»

ҚКБК ҰКЖ-дан алынған кәсіптердің ЭҚЖЖ сәйкес «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласындағы қызметпен өзара байланысын анықтауға мүмкіндік береді.

Саланың, кәсіптік топтардың, кіші топтардың қызметтерін (кәсіптерін, лауазымдарын) қалыптастыру кезінде ЭҚЖЖ және ҰКЖ, ҰБК жіктеуіштері пайдаланылады.

Кәсіптік біліктілік еңбек саласы мен кәсіптік оқыту саласы арасындағы байланыстырушы буын болып табылады, осылайша еңбек нарығының қажетті мамандарға қажеттілігі қамтамасыз етіледі.

СБШ мазмұны және қоса берілген 1 - 3 кестелер ҚР Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі 2023 жылғы 14 қыркүйектегі № 384 бекіткен Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидаларында белгіленген жаңа құрылымға сәйкес келтірілген.

11. Қосымшалар

1-кесте. «Химия өнеркәсібі және резеңке мен пластмасса бұйымдарын өндіру» саласына арналған СБШ біліктілік деңгейлерінің сипаттамасы.

2-кесте. Кәсіптік топтардағы кәсіптерді көрсете отырып, кәсіптік біліктіліктің функционалдық картасы.

3-кесте. Кәсіптік біліктілік картасы